

DRETS POLÍTICS I CIVILS¹

Els Drets civils i polítics són els que corresponen al ciutadà en tant que membre que participa directament o a través dels seus representants en una societat. El terme *drets civils* indica l'associació entre un seguit de drets i la noció de ciutadania. El terme *drets polítics* es refereix a poder dur a terme accions com: anar a votar, afiliar-se a un partit polític, ser triat per a un càrrec electe, formar part d'un govern, o liderar una consulta popular. Tots aquests drets parteixen del valor de la llibertat de la persona i s'orienten cap a la seva protecció i potenciació com a ciutadà actiu i implicat en la comunitat.

Avui, la major part de les societats occidentals pressuposen que tothom té aquests

¹ ATENCIÓ: Per accedir als enllaços heu d'entrar al bloc [PARLEM DE DRETS](#)

drets i llibertats, que són profundament valorats, perquè s'associen amb el concepte modern de democràcia, però la noció de ciutadania, guanyada en néixer, pot dependre del lloc on la persona es trobi, i si un individu es trasllada a un altre país, la quantitat de drets com a ciutadà que li seran garantits dependrà de la seva situació i de les lleis on estigui residint li garanteixi.

Enunciat dels drets

Article 13

1. Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència dins les fronteres de cada Estat.
2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi.

Article 14

1. En cas de persecució, tota persona té dret a cercar refugi en altres països i a beneficiar-se'n.
2. Aquest dret no podrà ser invocat contra una persecució veritablement originada per delictes comuns o per actes oposats als objectius i principis de les Nacions Unides.

Article 15

1. Tota persona té dret a una nacionalitat.
2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva nacionalitat, ni del dret de canviar de nacionalitat.

Article 16

1. Els ésser humans i les dones, a partir de l'edat núbil, tenen dret, sense cap restricció per motius de raça, nacionalitat o religió, a casar-se i a fundar una família. Gaudiran de drets iguals pel que fa al casament, durant el matrimoni i després la seva dissolució.
2. Només es realitzarà el casament amb el consentiment lliure i ple dels futurs esposos.
3. La família és l'element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l'Estat.

Article 20

1. Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.
2. Ningú no pot ser obligat a pertànyer a una associació.

Article 21

1. Tota persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o per mitjà de representants lliurement elegits.
2. Tota persona té dret, en condicions d'igualtat, a accedir a les funcions públiques del seu país.
3. La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat de l'Estat; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions autèntiques, que hauran de fer-se periòdicament

per sufragi universal i igual i per vot secret o per altre procediment equivalent que garanteixi la llibertat del vot.

Article 28

Tota persona té dret a un ordre social i internacional en què els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració puguin ser plenament efectius.

CONCEPTES COMUNS:

PARTICIPACIÓ / DIÀLEG / PAÍS-NACIÓ-ESTAT

PARTICIPACIÓ

Participar vol dir opinar, proposar, criticar..., però també implicar-se, ser-hi, formar part activa de la comunitat. Participar significa vincular-se, sentir-se corresponsable, ser part d'un grup que es mou per relacions de cooperació o de competició de vegades, però que es troba dins un cos social. Participar és integrar-se, defugir les actituds aïllades, solitàries i, de vegades, insolidàries. Quan participem, ens sentim part d'un tot, ens sabem lligats a un grup, a un col·lectiu i, per tant, ens trobem menys sols, menys febles.

a. Relacionar

- Quina relació hi ha entre aquestes paraules?
- Col·laboració
- Cooperació
- Contribució
- Coparticipació
- Compartir

b. Quin sentit té el diàleg?

Quines d'aquestes frases donen sentit al diàleg com a forma de participació:

1. Completar les teves idees pròpies a partir de les dels altres.
2. Les opinions pròpies resulten ser més riques i fèrtils.
3. Parlant amb altri es perd molt el temps.

4. Cada opinió té molts matisos i el diàleg ha d'ajudar a aclarir-nos perquè permet desfer les ambigüitats.
5. A mi m'agrada dialogar, especialment quan em deixen parlar a mi.
6. Després de parlar una bona estona em quedo amb les meves idees.
7. Incorporo moltes idees dels i les altres.
8. M'agrada dialogar però no escoltar en Pepe, perquè ja saps el que dirà.
9. Solament m'agrada dialogar quan dubto d'alguna cosa.
10. Quan més segur/segura estàs d'alguna cosa, és quan ho hauries de contrastar.
11. Descobreixes els amics/les amigues en el diàleg.
12. En un diàleg pots acabar barallant-te.

c. Com dialogar?

Una de les formes de participació és el diàleg. Quan dues o més persones intercanvien les seves idees i parers, per arribar a un consens i a superar les particularitats, cal aprendre a superar la pròpia visió i proposar-nos a trobar junts/juntes la veritat.

Alguns aspectes bàsics del diàleg:

1. En un diàleg habitual, totes les persones tenen les seves raons per a justificar les seves conductes i opinions.
2. Que no estiguis d'acord amb algú no significa que no tinguis raó ni que la tinguis. Significa simplement que dues persones no estan d'acord.
3. Cal estar convençut/convençuda que "afluixar", en definitiva, no és signe de debilitat, sinó d'intel·ligència.
4. Si al final d'un diàleg t'adones que no tenies raó, no desesperis, pregunta't què has après.
5. La tolerància i la seva cosina germana, la paciència, són les millors virtuts d'un bon conversador/d'una bona conservadora i un mitjà excel·lent per solucionar conflictes.
6. Atacar l'altre/altra, escridassar-lo, insultar-lo, no és cap argument definitiu ni serveix per res. A tot estirar, demostra la debilitat dels teus arguments.
7. Comença les teves intervencions dient: Jo crec, em sembla, penso, diria, i evita les frases taxatives com "les coses són així".
8. Intenta no negar de forma radical les opinions dels i les altres. Comença les teves respostes d'aquesta manera: "El teu punt de vista està ben plantejat, però jo crec..." ; o bé "Potser tinguis raó, però opino que...".
9. No et deixis endur per la passió i aprèn a escoltar amb atenció el que diuen els i les altres. El teu silenci t'ajudarà a comprendre els i les altres.
10. Una mica d'humor en qualsevol conversa aplanarà dificultats i almenys alegre i tranquil·litza els ànims.

- S'organitza la classe per parelles. Cada parella ha de resumir els punts del decàleg en una frase breu, de forma directa o metafòrica a l'estil d'una sentència, eslògan o lema. Per exemple: « Insultar no és raonar »

d. Sobre les normes del diàleg

1. S'organitza un diàleg sobre un tema d'actualitat política o un conflicte d'interès general. Es divideix la classe per la meitat, en dos grups. Un grup porta a terme el diàleg i l'altre fa de grup de control. Cada membre del grup de control observa un membre del grup que dialoga. El grup de control va anotant en un paper les intervencions del membre que observa, fixant-se especialment en les ocasions en les quals segueix o contradiu algun dels punts del decàleg de qui conversa democràticament. Al cap de 5 minuts es canvien els papers. Al final es comparteixen les observacions.

2. S'organitza la classe per parelles. Cada parella escull un punt del decàleg i escriu una petita conversa en la qual no es respecti el punt escollit. A continuació cada parella llegeix en veu alta el seu text i la resta de la classe ha d'endevinar de quin punt es tracta.

PAÍS – NACIÓ - ESTAT

Aquests termes són complexos, perquè tot i tenir darrere una realitat objectiva, sovint es fonen i confonen o se'ls usa de manera esbiaixada.

Estat

És una entitat formada per:

- Un poder polític: una forma de govern (república, monarquia...), unes institucions polítiques (parlament, poders delegats...) que posseeixen l'autoritat per establir les normes que regulen una societat, tenint sobirania interna i externa sobre un territori definit i unes lleis.
- Un territori, amb unes fronteres ben definides i excloents dels altres estats.
- Una població, considerada com a "ciutadans/ciutadanes de tal estat".

L'Estat inclou el control d'institucions tals com les forces armades, administració pública, els tribunals i la policia.

Nació

El terme nació té dues accepcions, una política i una altra de cultural: la nació com a entitat política és el subjecte polític en el qual resideix el poder constituent d'un Estat; la nació com a entitat és un concepte socioideològic més subjectiu i ambigu que l'anterior, pot definir-se com una comunitat humana amb certes característiques culturals comunes a les quals se'ls dota d'un sentit eticopolític. La paraula nació s'empra en la vida quotidiana amb múltiples significats: estat, país, territori, etc.

Espanya com a Estat està format per diverses nacionalitats històriques o nacionalitats, que són les comunitats autònomes amb una identitat col·lectiva, lingüística o cultural diferenciada, amb estatuts autonòmics.

Si bé la majoria de nacions s'identifiquen amb un territori, aquest no ha d'existir necessàriament. La nació no té fronteres excloents, sinó zones de transició o de contacte entre nacions. La Franja, zona entre Catalunya i Aragó, o els dos vessants dels Pirineus – avui territori espanyol i francès – són exemples de zones de transició entre llengües i cultures.

Quan una determinada cultura o poble es pot definir com a nació? Cal fer referència a l'entitat cultural i lingüística. Però no podem oblidar que la nació és una creació històrica, i haurem d'acudir necessàriament a la voluntat de la gent d'identificar-se amb aquesta cultura. En definitiva, el sentiment, la voluntat d'ésser nació és un factor determinant de la seva existència.

Avui dia perquè un grup humà pugui ser considerat nacional cal que compleixi tres condicions bàsiques formades al llarg del temps:

- Que aquesta comunitat de persones habiti en un espai geogràfic concret i ben delimitat.
- Que tingui unes diferències o senyals d'identitat (com ara la llengua), algunes tradicions i lleis, algun element físic (una muntanya o un paisatge determinats, per exemple) que es puguin considerar emblemàtics i, fins i tot, certes maneres de ser col·lectives marcades per una cultura comuna.
- Que hi hagi una consciència de grup, també anomenada consciència nacional, en el sentit de posseir el sentiment i la voluntat de pertànyer a un grup de persones, a una col·lectivitat concreta.

País

És una paraula més genèrica. No oblidem que el concepte de país és una creació de la geografia. Assimilable al concepte ampli de paisatge, es defineix país com el conjunt d'espais geogràfics que tenen una determinada entitat.

Així el concepte país és aplicable a moltes realitats d'àmbit geogràfic: França és un país com també ho són per exemple el país Basc, Còrsega o els països de l'àrea mediterrània (no identificables exactament amb els estats de l'àrea mediterrània). De la mateixa manera, es pot parlar de països rics i pobres.

• Clarificar

	País	Nació	Estat	Altres
a) Parlant de Escòcia				

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-
NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la
generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

b) Parlant d'Anglaterra				
c) Parlant de Gran Bretanya				
d) Parlant d'Andalusia				
e) Parlant de Galícia				
f) Parlant d'Itàlia				
g) Parlant del Magreb				
h) Parlant dels Kurds				
i) Parlant del				

Art. 13 Dret a la lliure circulació

1. Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència dins les fronteres de cada Estat.
2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi.

Eugene Laermans. *Els emigrants*, 1896

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els emigrants?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions? Es tracta d'un fet nou?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement

10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el tretzè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

CAP PERSONA NO ÉS IL-LEGAL

Reconèixer una personalitat jurídica significa que una persona està sota la protecció del sistema jurídic del país on es trobi. I això passa amb molta gent que viu i treballa en el lloc on ha nascut o no, però hi ha persones que per causes diverses no poden gaudir d'aquestes avantatges perquè no tenen "papers", és a dir, estan indocumentats.

Sense papers

L'expressió "sense papers" faria referència a un ciutadà o ciutadana estranger que es troba en un altre país sense la documentació o els requisits que les lleis en matèria d'estrangeria disposen a aquest efecte.

- Explorar el que significa l'expressió "sense papers", relacionant-lo amb la qüestió de la identitat.
 - Si no tens papers no ets ningú?
 - Si tens papers ets algú?
 - Són més importants els papers que les persones?
 - Què implica no tenir papers?
 - Coneixes algú "sense papers"?
 - Quins són aquests papers?
- Entre tots i totes procurarem representar el que significa viure en una societat "sense papers". Especialment analitzarem el que comporta, què implica, com afecta aquestes persones i ens preguntarem què podem fer per elles.

DRET A LA LLIURE CIRCULACIÓ

Història d'una persona immigrant

Indagar els motius pels quals una persona emigra i les vulneracions dels drets humans a les quals se sotmet. Desenvolupar un esperit d'empatia que afavoreixi

l'apropament a les persones migrants.

L'alumnat haurà de buscar una història d'emigració real a través dels seus pares/mares, amics/amigues, altres familiars, veïns/veïnes, etc. Per obtenir informació sobre la història podran fer les preguntes suggerides a continuació o d'altres que considerin més oportunes:

- Per què va marxar del seu país?
- Quins dels seus drets van ser o estan essent vulnerats?
- Per què va escollir un determinat país o comunitat?
- Què va sentir quan va haver de marxar i deixar la seva família, la seva terra, la seva cultura?
- Com es va desplaçar?
- Quina és la seva història des que va deixar la seva terra i la seva família?
- Com el/la van tractar al país o comunitat receptora?
- Quines són les lleis d'immigració que la van afectar?
- Va tornar uns anys més tard al seu país/comunitat?
- Per què va poder tornar?
- Podria la seva història servir-te per a comprendre millor la migració i saber solucionar les causes que la provoquen? Com?

Quan tinguem la informació, posarem en comú les històries recopilades. A mesura que vagin exposant els treballs, el professor o la professora explicarà de quin tipus de migració es tracta, si les persones entrevistades van ser refugiades, van sol·licitar asil, van emigrar per temes econòmics, etc. Se suggereix que es busquin casos que exemplifiquin motius diferents de marxar (migrant econòmic, persona refugiada/desplaçada i víctima de tràfic d'éssers humans). D'aquesta manera, es podran comparar les diferents respostes en funció del motiu que els/les va impulsar a marxar.

Nota: Activitat extreta del dossier d'Amnistia Internacional: "Unidad Didáctica Derechos Humanos de las personas en Movimiento", pàg. 20.

"Quan tanco els ulls, recordo"

Les xifres de desplaçament forçat al món són desorbitades i ens fan estar alerta. Més de 68 milions de persones fugen a conseqüència de la persecució, els conflictes, la violència generalitzada i les vulneracions de drets humans. Darrera aquestes xifres hi ha persones, dones, homes, infants, famílies senceres que s'han vist obligades a abandonar les seves llars a la recerca d'una nova vida lliure de violències. El còmic documental de no-ficció sensibilitza sobre les causes i les conseqüències dels desplaçaments forçats en les dones i els infants.

Font: Obre els ulls

MIRADA NO VIOLENTA

IMMIGRANTS, REFUGIATS

a. Llegir el text

Hi ha dues grans categories de persones que marxen de casa seva i s'instal·len a un altre país: les que ho fan per feina i plaer, i les que ho fan fugint del seu estat d'origen.

Refugiat és un concepte polític. Un refugiat, segons la Convenció de Ginebra, del 1951, és «qualsevol persona que, a causa d'un temor ben fundat de ser perseguit per raons de raça, religió, nacionalitat, pertinença a un grup social particular o opinió política, és fora del país de la seva nacionalitat i és incapaç de, o a causa d'aquest temor no vol buscar protecció en aquest país». Els qui fugen de la pobresa solen ser anomenats immigrants econòmics.

La diferència entre *refugiat/ada* (fugen de la guerra) i *immigrant* (busquen un futur millor) es basa en el fet que el moviment del primer seria un desplaçament forçós i, en el cas del segon, voluntari. Una persona refugiada no només és algú que fuig del seu país per escapar de la guerra o la persecució, sinó que li resulta perillós tornar-hi i, per aquesta raó, pot apel·lar a ajut i protecció. La persona immigrant hauria escollit de manera voluntària desplaçar-se a un altre país i tindria la possibilitat de tornar al d'origen, si així ho decidís. La resolució del desplaçament d'aquesta persona migrant serà una possible residència legal o, eventualment, la ciutadania del que s'anomena *país d'acolliment*.

La línia divisòria entre *forçat* i *voluntari* no és gaire clara, ja que les motivacions de les persones solen ser diverses. La persona refugiada fuig d'algun tipus d'amenaça al seu país d'origen. Però fugir de la fam, queda en una categoria de migració voluntària?

El fenomen en si mateix és complex, però les paraules per parlar-ne no són innocents. Es dona preferència al terme *immigrant* amb l'objectiu de descarregar els estats europeus de la responsabilitat internacional de protegir i acollir les persones refugiades?

Tampoc no són innocents aquells adjectius com *il·legal* i *clandestina* que usen els líders ultradretans, ja que criminalitza la persona i no el fet d'entrar o romandre de manera irregular en un país.

En la majoria de països ha estat substituïda per *irregulars*. Aquesta connotació pejorativa i, fins i tot, delictiva la trobem en discursos polítics que insisteixen a parlar de persones immigrants i no de refugiades.

Segons la Convenció de l'ONU sobre l'Estatut dels Refugiats de 1951, un refugiat és aquella persona que té temença fundada de ser perseguida.

b. Aclarir si els exemples corresponen a persones immigrades o refugiades

	Immigrants	Refugiats/des	?
Persones que fugen de la guerra de Siria			
Jove dirigent d'un partit que ara és perseguit per les autoritats del seu país			
Família que marxa per buscar noves oportunitats			
No pot tornar al seu país perquè serà condemnat/ada			
Té dret a ser acollit/ida			
S'enfila a una patera per fugir de la fam			
El nou entrenador de l'equip és gambià i s'instal·larà aquí			
La sequera de dos anys em va fer abandonar les terres.			
....			

c. Tothom és migrant

Busca a la teva família algú que hagi migrat, tan pot ser del camp a la ciutat, d'un altre poble, d'un altre lloc d'Espanya o d'un altre país.

La vida en un camp de refugiats

Un **camp de refugiats** és un campament temporal, construït pels governs o organitzacions no governamentals, com ara la Creu Roja o l'ACNUR) per acollir refugiats.

Es tracta d'ubicacions provisionals, amb voluntat de desaparèixer quan les persones es puguin instal·lar definitivament en algun país que els vulgui acollir. Aquests establiments són un espai humanitari artificial d'urgència que intenta garantir les necessitats bàsiques de les víctimes de les guerres o els desastres:

- Disposar de condicions higièniques i sanitàries mínimes per tal d'evitar l'aparició de brots epidèmics (p. ex.: presència d'equips i personals mèdics i gestió adequada dels residus i femtes generades per la població).
- Garantir l'arribada i accés d'aliments a la població refugiada.
- Garantir la seguretat de les persones refugiades per part d'agressions d'altres persones internes o persones alienes al camp.

El problema és que molts d'aquests camps s'han convertit en permanents per la incapacitat o falta de voluntat dels governs de reubicar les persones en cases o en poblats permanents.

Camps de refugiats arreu del món

La següent és una llista dels diferents camps de refugiats existents a causa dels principals conflictes armats actuals amb refugiats a Àfrica, Àsia i Europa, amb data 17 d'agost de 2019

- **Dadaab (Kenya)**, el major camp de refugiats del món que acull més de 470.000 persones.
 - **Nyarugusu (Tanzània)**. Un total de 68.000 persones que fugen de la República Democràtica del Congo viuen en aquest camp de refugiats prop de *Kigoma.
 - **Tamil Nadu (Índia)** Almenys 67.165 refugiats viuen en aquest camp a l'Índia.
 - **Urfa (Turquia)** n'acull 66.388.
 - **Nakivale (Uganda)** actualment alberga 61.385 persones.
 - **Rwamanja (Uganda)**, amb 29.681 refugiats
 - **Panian (Pakistan)**, amb 56.820
 - **Old Akora (Pakistan)**. Un total de 36.693 ànimes fugen de tres dècades de guerra a Afganistan.
 - **Old Shamshatoo (Pakistan)**, amb un total de 53.573 persones.
 - **Zaatari (Jordània)**, segon camp de refugiats més gran del món a 10 km a l'est de la ciutat de Mafrag, una ciutat que va néixer del no res fa tres anys, amb 46.103 persones.
 - **Buramino (Etiòpia)**, amb 35.207 persones que fugen del conflicte i la sequera.
 - **Fugnido (Etiòpia)** allotja 34.247 persones
 - **Kobe (Etiòpia)**, 31.656 persones
 - **Hilaweyn (Etiòpia)**, amb 30.960 persones
 - **Oure Cassoni (Txad)**. Aquí hi viuen 33.267 persones.
 - **Beldangi (Nepal)**. Aquí hi viuen 31.701 persones
- En petits grups trieu algun dels camps de refugiats, busqueu-ne informació i feu-ne una descripció.
 - Individualment escriu, com si fos un dietari, com seria la teva vida d'un dia en un camp de refugiats.

MIRADA VIOLETA

Raons de la migració de les dones.

D'un estudi fet a Girona en manllevem les dades següents:

Entre les raons que aporten les dones per emigrar destaquen:

- per qualitat de vida / donar un futur millor als meus fills (22),
- per trobar una feina millor (14),
- per raons familiars (reagrupament familiar) (13),
- manca de feina al país d'origen (4),
- per raons formatives o educatives (4),
- seguint un familiar home que va decidir emigrar (4)
- i per motius polítics (1).

Entre les raons que les van portar a Girona es troben: volia estar més a prop dels meus coneguts, amics o familiars (20), esperava trobar feina amb més facilitat (18), guanyar més que en altres llocs (7), el coneixement de la llengua (2) i estar més a prop del meu país d'origen (1). Amb aquestes raons manifestades, no estranya que set de cada deu dones tinguin algun conegut emigrat a Girona.

Set de cada deu dones tenen una figura masculina com a referent. Entre les que manifesten tenir aquesta figura masculina com a referent, per a 24 és el marit o parella amb qui conviu, per a 15 el pare, avi o altre familiar, i per a 4 el fill gran.

Reflexió:

- Què ens diuen aquests testimonis sobre la migració?
- Quina de les raons tindria més pes per a tu?
- Creus que aquestes dades es donen es poden generalitzar? Per què?
- Pel que fa a la figura masculina com a referent, per tu quina seria?

Testimonis

Joscy de la Torre Mérida ve d'una ciutat situada entre les valls dels Andes de **Veneçuela**, i la va portar a la capital altempordanesa fugint de la crisi política, econòmica i humanitària en la qual es troba immers el seu país. Relata la seva primera oferta de feina: «M'oferien ser interna, cuidant una dona en un poble a prop de **la Jonquera** durant **24 hores al dia**. M'oferien 600 euros i només podia sortir un dia a la setmana. Quan vaig arribar a la casa no hi havia menjar i em varen dir que jo em comprés el meu. D'allà només podia sortir en taxi perquè no hi havia autobusos. Fent els comptes, entre el menjar i el taxi només em quedarien 200 euros per a mi. Jo els vaig dir que era molt poc i em van respondre que això era el que em podien oferir, però jo estava més necessitada que ells i ho vaig acceptar.».

Eneida González va arribar d'**Hondures** fa dos anys, fugint de la violència de les *maras*, grups mafiosos que controlen àmplies zones del seu país mitjançant el terror i l'extorsió. D'ençà que va arribar, ha encadenat diversos treballs relacionats amb les atencions de la llar i de les persones.

«He treballat d'interna cuidant un nen, 24 hores al dia, per 120 euros a la setmana», explica Eneida González, i continua: «També he treballat durant tres setmanes cuidant altres nens i no m'han pagat. Després vaig cuidar un bebè de 8 mesos de 8 del matí a 5 de la tarda durant un mes i només em varen pagar la meitat del que vàrem convenir: 200 euros».

Reflexió:

- Què tenen en comú els dos testimonis?
- Quin és el paper de qui lloga els serveis d'aquestes dones?
- Com es poden evitar aquestes situacions d'abús?
- Què opines de cadascun dels casos?

ACTIVITATS

MÚSICA

Obriu les portes

de Txarango

La música és el batec dels pobles
i amb nosaltres portem els seus camins.
Obriu totes les portes.
Benvinguts al cor de la terra
He vist el cel cobert de plom
He vist ciutats desaparèixer com la pols.
He vist un mur furiós al mar, plorar la mare terra.

He recollit metralla al cor;
dels que han fugit des de les portes de l'horror.
Que cremi roig el foc d'un vers contra el foc de la guerra.
Pararem el temps,
hem vingut de lluny.
Del ventre de l'Orient,
dels camins perduts.
Paparem el temps,
canviarem el rumb.
Un crit al vent rebel.
Benvinguts, Salam Aleikum.
Som tot allò que no té nom.

Som el demà de la tristesa i de la por.
Hi haurà un camí sota la nit, hi haurà esperança.

He vist la mort parlar d'amor.
He vist els pobles despertar en una cançó.
Mira'm als ulls, no estarem sols, un altre món esclata.
Pararem el temps,
hem vingut de lluny.
Del ventre de l'Orient,
dels camins perduts.
Pararem el temps,
canviarem el rumb.
Un crit al vent rebel.
Benvinguts, Salam Aleikum.

"En la tierra hace falta personas que
construyan más y destruyan menos,
que prometan menos y resuelvan más,
que esperen recibir menos y dar más,
que digan mejor ahora que mañana."

Avui s'obriran totes les portes,
tots els camins en un instant.
Nua la nit al teu davant.
Avui trobaràs un mar en calma,
tots els records dels oblidats.
Nua la nit al teu davant

És un crit per la llibertat de circulació de les persones. Una lletra contra el racisme. Destinada a la plataforma Unitat contra el Feixisme i el Racisme, un col·lectiu que lluita contra actituds racistes i promou accions per denunciar actituds discriminatòries cap a altres cultures.

Reflexió:

- Què ens diu la cançó?
- El missatge és optimista o pessimista?
- Quina relació té la cançó amb la llibertat de circulació de les persones?
- Quina estrofa t'ha colpit més?
- Creus que la música pot contribuir a sensibilitzar en aspectes socials?

LITERATURA

Cap persona és il·legal

Fragment del manifest de la manifestació del 2016

La prohibició de la lliure circulació de persones, l'amenaça de l'expulsió i la brutalitat de les batudes no haurien de deixar indiferent ningú. Si cal iniciar un debat social sobre els efectes de les migracions a la nostra societat, haurem de ser capaços de llevar-nos prejudicis i, per damunt de demagògies, tenir la voluntat d'entendre les dinàmiques que causen aquests fenòmens migratoris. Per tot això, les persones i organitzacions signants sortim al carrer i ens adherim al manifest de la Xarxa Estatal pels Drets dels Migrants (REDI)

Tenim dret a tenir drets!

Quasi dos de cada deu ciutadans/ciutadanes dels nostre país es troben sotmesos a una sèrie de normes legals, excepcionals i discriminatòries, respecte de la resta de persones, pel seu origen. La Llei d'Estrangeria, des de la seva primera versió de 1985, ha establert requisits cada vegada més difícils, allunyats de la realitat social i sovint impossibles de complir per a qui pretengui establir-se legalment a l'Estat espanyol. A més, s'han multiplicat els controls de documentació arbitrari, les detencions discriminatòries, l'internament i les expulsions, en condicions que vulneren els tractats internacionals subscrits per l'Estat espanyol en matèria d'asil i Drets Humans.

Mentre les condicions de vida dels ciutadans i ciutadanes migrants són cada vegada més difícils, les administracions segueixen prioritant les inversions en polítiques de control davant la despesa social. Els darrers canvis legislatius han anat adreçats a evitar l'entrada, dificultar la permanència i facilitar l'expulsió de les persones migrades, en comptes de destinar recursos a la millora de les condicions de vida dels ciutadans, migrats o no, cada vegada més precàries.

Reflexió:

- De quines dificultats ens informa aquest manifest?
- Quins aspectes del contingut no coneixies?
- T'adheriries a un manifest com aquest? Per què?
- Hi afegiries i en trauries alguna part?
- Assistiries a una manifestació que reclamés aquests drets?

ARTS VISUALS

Quadres

Erskine Nicol. *Els immigrants*, 1864

Hubert von Herkomer. *La migració humana*, 1884

A. Tommasi. *Els emigrants*, 1896

Reflexió per cada quadre:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- Apareixen víctimes de violacions de drets humans? En cas afirmatiu, se sent empatia cap a elles?
- Quins personatges apareixen?
- En quines situacions es troben?
- Ocorren avui dia fets com els representats? En quins llocs? Per quines raons?
- L'obra pren partit sobre el tema tractat o es limita a exposar-lo sense pronunciar-se? És ambigua, es presta a diferents interpretacions?
- L'obra escollida és apropiada per representar el dret al qual l'hem associat? És forçada l'associació? Potser encaixaria millor amb un algun altre dret de la Declaració Universal? O potser amb cap?
- Podríeu fer una narració incloent les tres imatges?

Mural:

Mural en homenaje a los inmigrantes en Carmelo, Colonia del Sacramento, Uruguay.

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar el mural?
- Busca més imatges sobre el mural per saber on està ubicat, qui l'ha fet, etc.
- Quina informació ens aporta?
- Es tracta de migrants que marxen o que arriben?
- Quins sentiments expressen els personatges?
- Quina relació té amb l'article 13?

CURTMETRATGE

Ni fácil ni difícil

Durada:42:26

Documental per sensibilitzar sobre la realitat dels immigrants. Mostra la vida de Col·lectius d'Immigrants a Olot i Banyoles. Els protagonistes principals de la pel·lícula són actors no professionals, són voluntaris seleccionats en instituts de la zona. La història de ficció s'entrellaça amb històries reals de gent arribada de l'estranger. El fil argumental se centra en la història d'amor entre Aicha (una noia magrebina que vesteix el hijab) i Jordi. A partir d'aquesta història, s'aniran entrecruant les vides de Nora, colombiana, Ansoura, de Mauritània, i Mostafà, del Marroc, pertanyents a alguns dels principals col·lectius d'immigrants a les comarques de Girona. El nexa d'unió de totes les històries és un locutori, propietat de Mostafà.

Reflexió:

- Què en penses del documental?
- Quins aspectes remarcaries siguin de tècnica, de contingut, de la seva oportunitat, etc.

Altres curtmetratges

Llibertat de moviments

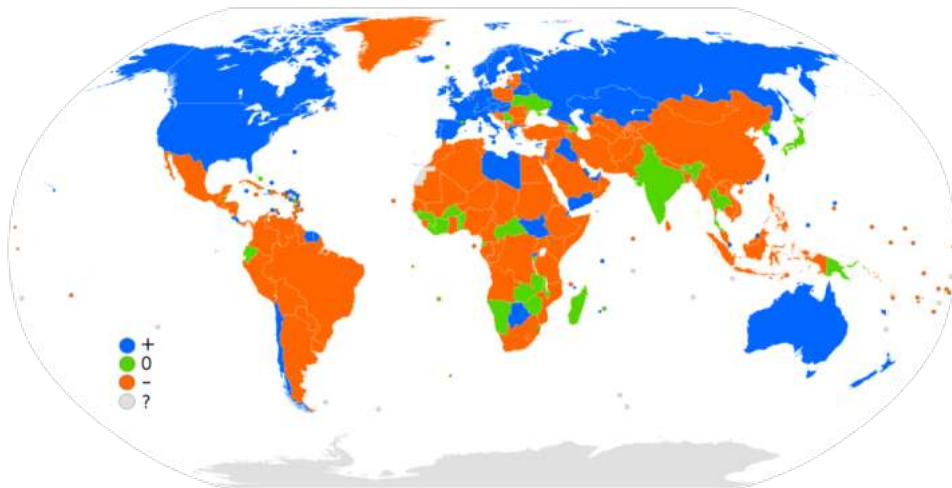
Durada: 1'03''

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Immigrants, refugiats i desplaçats

Hi ha dues grans categories de persones que han marxat del seu país d'origen per feina i les que ho fan per raons polítiques, econòmiques o per persecució.

Es continua parlant d'*immigrant* —el que arriba— i *emigrant* —el que se'n va—, però els processos actuals de migració no es poden comprendre des de la perspectiva exclusiva de país d'origen i país d'arribada.

Taxa neta de migració al 2011: positiva (blau), negativa (taronja), estable (verd), sense dades (gris).

Comenta aquest mapa:

- Quines condicions ofereixen els països que reben persones?
- Quines condicions ofereixen els països que expulsen persones? Mirant el mapa et sorprèn algun aspecte? Si és així, exposa'l.
- Podem actualitzar el mapa i buscar-ne un de més recent i veure si han canviat gaire les taxes.

Per saber-ne més

Refugiats

ACNUR

Joc d'ordinador

Diverses organitzacions han creat jocs d'ordinador que permeten posar-se a la pell de persones refugiades. En destaquem aquest: *Contra viento y marea*

Joc pedagògic creat per l'Oficina de Nacions Unides d'Ajut al Refugiat, destinat a infants i joves. El jugador s'ha de posar a la pell d'un infant que viu en una dictadura, i ha d'enfrontar-se a dificultats diverses: aconseguir sortir del país, obtenir l'exili a l'estranger, i reconstruir la seva vida. Cada prova es relaciona amb dades actualitzades i articles de drets humans i de dret internacional.

FER

En grups de tres preparar un eslògan a favor de la lliure circulació. Una vegada fets, decidirem quins són els tres millors, els copiarem en una catolina i els penjarem a l'aula.

DIES INTERNACIONALS

Desembre 18 Dia internacional del Migrant

Desembre 20 Dia internacional de la solidaritat humana

Juny 20 Dia mundial del refugiat

Art. 14 Tota persona té dret a buscar refugi

1. En cas de persecució, tota persona té dret a cercar refugi en d'altres països i a beneficiar-se'n.
2. Aquest dret no podrà ser invocat contra una persecució veritablement originada per delictes comuns o per actes oposats als objectius i principis de les Nacions Unides.

Nicanor Piñole. *El refugi*, 1937.

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre l'asil?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun	Qüestionar, problematitzar

interrogant?	
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el catorzè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

DRET A LA LLIURE CIRCULACIÓ

Molta gent ha de marxar dels seu país per raons ben diferents. Aquí hi ha una gran colla de paraules que de vegades confonen les situacions.

Refugiada: persona que ha abandonat el seu país, perseguit per raons de raça, religió, opinió pública, etc.

Desplaçada: persones que han abandonat el seu país temporalment.

Exiliada: Persona que demana permís a un país per poder-s'hi instal·lar i estar-hi a redós.

Migrant: persona que va a un altre país per tenir millors ocasions de feina i de vida.

a. Les persones refugiades tenen dret a rebre protecció internacional

Davant casos de persecució, discriminació o violacions de drets humans, els governs han de garantir un lloc segur a les persones. No obstant això, cada vegada amb més freqüència, els governs no compleixen amb la seva obligació. Els estats no escatimen esforços per evitar que els sol·licitants d'asil accedeixin al seu territori. Guàrdies fronterers armats els impedeixen l'entrada. Les companyies

aèries no els deixen pujar als avions. Funcionaris d'immigració hostils els neguen l'asil. Les limitacions per obtenir un visat minven les seves opcions. Les nacions més riques tampoc ajuden els estats més pobres, que són els que reben la immensa majoria dels refugiats. Com a resultat d'això, països que solien acollir els refugiats ara els tanquen les portes.

El sistema internacional de protecció de refugiats està en crisi. Cada vegada que el sistema no funciona, es posa en perill una vida.

Els refugiats no demanen caritat. Simplement demanen que es respectin els seus drets. Els refugiats no han de ser rebutjats perquè suposin una amenaça per a l'ocupació, un problema d'allotjament o una càrrega per al sistema de benestar. Tots i totes podem convertir-nos en refugiats algun dia. Tots tenim dret a buscar refugi.

Font: "Respecteu els meus drets. Els refugiats parlen" Quadern d'Amnistia Internacional, EDAI, Madrid, 1997. Pròleg.

Qüestions:

- En quins països, actualment, hi ha persones que fugen perquè senten perillar les seves vides i la seva seguretat? En quins continents són? Es dona aquesta situació en algun país d'Europa? I fa uns anys?
- Creus que si no se'ls acull en els altres països es viola la Declaració Universal dels Drets Humans? Per què?
- No obstant això, en països com el nostre, es dicten normes cada vegada més restrictives a l'hora de donar l'estatut de refugiada a persones que venen de situacions de guerra com les de Bòsnia, Rwanda o Colòmbia. Per què creus que és així?
- Els arguments per no acollir-les solen ser els esmentats més amunt. Enumera'ls. Se te n'ocorre algun més? Estàs d'acord amb algun d'aquests arguments?
- Pel que fa a les persones migrants de tipus econòmic, és a dir, aquells que deixen els seus llocs d'origen perquè volen viure en millors condicions de treball, sanitat, educació, etc., per a ells i les seves famílies: Et sembla que escapar de la misèria és diferent, en aquest sentit, d'escapar de l'opressió o de la guerra? Creus que està bé restringir el dret d'asil o refugi a les qüestions polítiques?
- Investiga sobre la situació real que viuen aquestes persones. Per a això, recorre a ONG o organismes com Amnistia Internacional, Creu Roja, CEAR, Càritas, SOS Racisme i altres que et poden ajudar a entendre millor aquest problema.

Font: Adaptat d'ABC Ararteko.

b. Fer la maleta

Les guerres i l'opressió generen corrents de refugiats, és a dir, de persones que abandonen els seus països d'origen "a causa de temors fundats de ser perseguides per motius de raça, religió, nacionalitat, pertinença a determinat grup social o opinions polítiques" (Convenció sobre l'Estatut dels Refugiats, 1951, art. 1.A.2).

Llegeix el següent guió intentant assumir el paper que se't proposa:

Imagina que ets un professor o professora de (zona, país). La teva parella desapareix i poc després es descobreix que ha estat assassinada. El teu nom apareix en un article de periòdic en el qual s'anomena a sospitosos de realitzar activitats subversives. Després reps una carta en la qual t'amenacen de mort per les teves suposades activitats polítiques. Decideixes anar-te'n i comences a fer la maleta. Només pots endur-te cinc tipus d'objectes (per exemple articles de lavabo, roba, fotografies) i únicament els que càpiguen en una maleta. Tens cinc minuts per a decidir què dur. Recorda que mai més no podràs tornar al teu país.

- Demaneu a l'alumnat que llegeixi la llista d'objectes que han triat. Si no han inclòs ni l'article intimidatori del periòdic ni la carta amb les amenaces (proves que demostrin supòsit refugiat a les autoritats del país d'acollida), s'adonaran que l'asil els serà denegat.
- Comenteu amb l'alumnat la importància que té demostrar la persecució i com s'han de sentir les persones que han de prendre decisions amb en un estat d'ansietat.

Reflexió:

- Per què has triat aquests objectes i no altres?
- Com et sents en el moment de fer la maleta? Què et ve al cap?
- És un relat de ficció o podria ser realitat?

c. Testimonis

- "La policia sèrbia ens va donar 15 minuts per fer les maletes i anar-nos-en de casa. Però la policia macedònia ens ha mantingut aquí en condicions inhumanes." Vicar, refugiat albanokosovar.
- "La majoria dels refugiats pateix diarrees i infeccions a la pell. Al camp no hi ha aigua per rentar-se, i les latrines estan desbordades. Ens fa por que es produeixi una epidèmia en aquest camp." Rudolph, Metges sense Fronteres, Zaire.
- "Estàvem tips de pidolar una mica de menjar cada dia, així que ens vam decidir a tornar a casa on, si més no, podríem conrear alguna cosa. Vam trobar les nostres cases destruïdes. Els nostres camps estaven arrasats. Els animals havien desaparegut. Ara no tenim res." Margarita, desplaçada, Colòmbia.

Reflexió:

- Què tenen en comú aquests testimonis?
- Què tenen de diferent?
- Comenta breument com es deuen sentir en cada cas.

d. Joc de simulació : Puc entrar?

1. Explicar què és un joc de simulació sobre un grup de persones que marxen de casa seva perquè corren perill i volen entrar a un altre país. El docent llegeix en veu alta:

Era una nit fosca, freda i humida. A la frontera entre X i Y han arribat una colla de persones que escapen de la guerra del seu país X. Volen anar a Y, que és un país on no hi ha guerra. Tenen gana, fred i estan cansades. Porten pocs diners i com a document el passaport. Les autoritats de Y no es posen d'acord: uns els volen permetre l'entrada i els altres no. Els refugiats, desesperats, usen tots els arguments que poden per convèncer les autoritats.

2. Es divideix la classe en tres grups: a) els refugiats de X; b) les autoritats d'immigració de Y; c) un grup d'observadors internacionals.

3.a) i b) preparen arguments (uns 5 minuts) i comencen a parlar ara uns i ara els altres (uns 10 minuts és suficient).

Els observadors preparen el seu informe (5 minuts). Els observadors comuniquen l'informe de les negociacions i una cloenda.

Reflexió:

- Esteu d'acord amb l'informe dels observadors?
- Què en traurieu i què hi afegirieu?
- La conclusió és coherent amb el que es descriu a l'informe?

Més general:

- Els països tenen dret a refusar refugiats?
- Quins arguments donen?
- Hi esteu d'acord?
- Si fossis una autoritat d'immigració quina postura prendries?
- Què caldria fer a nivell de prevenció per evitar que hi hagués refugiats?

Joc de simulació adaptat de Compass.

MIRADA NO VIOLENTA

DESPLAÇATS

Persona desplaçada: persona que ha hagut de fugir del lloc on viu perquè la persegueixen degut a les seves conviccions polítiques, a les seves creences religioses, a la seva orientació sexual, etc., i s'ha mogut per l'interior del seu estat.

La principal diferència entre una persona refugiada i una persona desplaçada és que la primera ha creuat una frontera internacional, mentre que la segona s'ha quedat a l'interior del país. Aquesta distinció, que pot semblar sense importància a primera vista, té repercussions importants: mentre que els refugiats estan protegits pel dret internacional, els desplaçats no tenen cap mena de protecció per part del dret internacional. A més, com que es queden dins del país que encara està en situació de conflicte armat, els desplaçats tenen més probabilitats de ser atacats.

Però, si per protegir-se és més segur creuar les fronteres que quedar-se al mateix país, com és que cada vegada hi ha una proporció més gran de persones desplaçades? Hi ha diversos factors que expliquen que cada vegada hi hagi més desplaçats interns i menys desplaçats: per començar, no tota la població té prou mitjans econòmics per a canviar de país; a més, els països veïns es poden negar a acollir les persones que s'hi volen refugiar (perquè els suposa un cost elevat, o perquè pot desestabilitzar el país). A vegades, també, té a veure amb el fet que els estats on hi ha la guerra tracten d'evitar que la població creui les fronteres, per a augmentar el control sobre aquesta.

En determinades circumstàncies, poder ser obligats a fugir per les mateixes raons que els refugiats: conflicte armat, violència generalitzada, violacions dels drets humans o desastres naturals..., amb la diferència que els desplaçats interns romanen sota la protecció del seu govern, encara que en alguns casos el mateix govern es converteix en una de les causes de la seva fugida.

Segons dades del 2018, es van registrar 28 milions de nous desplaçaments a tot el món, dels quals 10,8 milions van tenir l'origen en **conflictes i violència armada** i 17,2 milions en **desastres naturals**.

Reflexió:

- Escriu quatre paraules que relacionis amb el concepte de DESPLAÇAT. Compareu-les i vegeu quines coincideixen i quines no.

Clarificar conceptes

Llegeix les frases següents i indica amb una creu (X) si corresponen a la situació d'una persona refugiada, desplaçada o immigrada:

	REFUGIAT/ADA	DESPLAÇAT/ADA	EXILIAT/ADA	NO HO SÉ	Per què?
Em van fer fora del meu país per estar contra el govern establert					
Una multinacional va comprar les terres on vivíem i ens va fer fora per a construir-hi un complex miner					
Vaig enamorar-me d'un home casat i quan ens van descobrir vaig haver de fugir per no ser lapidada					
Casa meua es va inundar i ara el nostre govern no ens ajuda a buscar un allotjament nou					
Al meu país em perseguien per ser homosexual					
Hi va haver un cop d'estat i com a ministre del govern anterior vaig haver de fugir					
Al meu país hi ha una guerra i molts hem fugit per no morir					
Era professor universitari i tenia idees contràries al règim del meu país. Si no fugia, em posaven a la presó					
El govern del meu país van construir una gran zona industrial on abans hi havia les meves terres de conreu.					
He hagut d'anar a la ciutat a buscar una nova feina					

Adaptat de Seqüència didàctica: Exilats, refugiats, desplaçats (UAB)

MIRADA VIOLETA

Migracions femenines indocumentades:

Si el risc i la vulnerabilitat estructural caracteritzen els moviments migratoris en general -principalment quan es realitza de forma indocumentada-, aquesta situació s'agreuja de manera excepcional en el cas de les dones, ja que els atacs i abusos que pateixen es dirigeixen habitualment contra la seva sexualitat, agredint la seva integritat física, psíquica i emocional.

Durant el viatge les dones que decideixen migrar estan exposades a riscos i obstacles específics lligats a la seva condició de dones que les situa en una posició especialment fràgil i les fa víctimes d'abusos, robatoris, violacions i explotació sexual, entre moltes formes de violència. L'encreuament de fronteres entre països es converteix, per tant,

en una realitat d'alt risc per a les dones en trànsit.

Els riscos del trajecte – Fronteres sense drets

El primer pas per gaudir de la protecció d'asil és arribar a un país segur. Això significa sortir del propi, transitar entre fronteres militaritzades, superar tràmits discriminatoris o sobreviure al desert, al mar i als filats. Aconseguir-ho avui dia és guanyar un pols a tota una unió de països que ha invertit quantitats desproporcionades de recursos humans i materials a posar en pràctica una política destinada a impedir que les persones puguin sortir dels seus països d'origen. I si en surten, que es quedin en el trànsit. I si arriben, que hi siguin retornades. (...)

Per aquelles persones que aconsegueixen arribar a les fronteres europees, els obstacles, els murs i les violacions de Drets Humans es multipliquen.

En el trajecte s'estableix un joc d'oferta i demanda on les guerres i la pobresa contínua fa que els preus de la fugida pugin. El suposat «efecte crida» no es sinó «efecte empenta» per conflictes sense solució a curt termini. Les gomones -llanxes tipus zodiac- que fan servir les màfies són cada vegada més inestables i van més sobrecarregades per maximitzar el benefici. Les omplen de gent de matinada, entre cops dels mafiosos, amb la indicació que es dirigeixin cap a les llums que es veuen en alta mar.

Quan després de quatre o cinc hores de navegació se'ls acaba el combustible, només els queda trucar pel telèfon satèl·lit lliurat pels traficants i confiar que el rescat arribi abans que l'embarcació s'enfonsi.

Conflictes bèl·lics:

La violència sexual i l'esclavitud de nenes i dones, com una de les armes de guerra més esteses als conflictes bèl·lics. **Centenars de milers de dones i de nenes són reclutades, esclavitzades, comprades, venudes i revenudes, nenes i dones que en paguen un terrible tribut personal; elles simbolitzen l'opressió de les dones perquè són cosificades, apropiades, usades i danyades:** el cos de les nenes i dones com a objecte d'ús, plaer i destrucció, un botí de guerra, el lloc al qual es traslladen els conflictes armats.

D'altra banda, **l' esclavitud i la violència sexual té un dimensió col·lectiva molt important perquè és un instrument de terror col·lectiu**, mitjançant la seva utilització es pretén humiliar a tota la comunitat enemiga i no només a la dona, els cossos de les dones es converteixen en transmissors de missatges d'humiliació, control i poder.

Tanmateix, és important no considerar aquest tipus de violència como un fenomen que sorgeix en contextos de violència organitzada, sinó identificar els vincles amb l'exercici de les violències contra les nenes i dones en temps de pau.

Alguns fragments adaptats de *La invisibilitat de les dones refugiades*

Asil de les dones

Cal tenir en compte que el gènere és en ell mateix un motiu pel qual demanar asil. Són moltes les vulneracions dels drets humans de les dones que poden ser motiu per concedir-los protecció internacional: la violència masclista, tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual, la mutilació genital femenina, els crims d'honor o el matrimoni forçós només en són alguns exemples. Les dones formen part d'un grup social i, per tant, el fet de ser dona pot ser motiu suficient per demanar asil. **Tot i això, són molt pocs els casos d'asil per motius de gènere que són reconeguts.**

Reflexió:

- Són molt coneguts casos de petició d'asil per motiu de gènere, però poques vegades es reconeix. Per què?
- Quins motius específics poden tenir les dones per demanar asil?

ACTIVITATS

MÚSICA

L'emigrant

Lletra de Jacint Verdaguer
Música d' Amadeu Vives

Dolça Catalunya,
pàtria del meu cor,
quant de tu s'allunya
d'enyorança es mor.

I

Hermosa vall, bressol de ma infantesa,
blanc Pirineu,
marges i rius, ermita al cel suspesa,
per sempre adéu!
Arpes del bosc, pinsans i cadernereres,
cantau, cantau;
jo dic plorant a boscos i riberes:
adéu-siau!

II

¿On trobaré tos sanitosos climes,
ton cel daurat?,
mes ai, mes ai!, ¿on trobaré tes cimes,
bell Montserrat?
Enlloc veuré, ciutat de Barcelona,
ta hermosa Seu,
ni eixos turons, joiells de la corona
que et posà Déu.

III

Adéu, germans; adéu-siau, mon pare,
no us veuré més!
Oh, si al fossar on jau ma dolça mare
jo el llit tingués!
Oh mariners, el vent que me'n desterra,
que em fa sofrir!
Estic malalt, mes ai!, torneu-me a terra,
que hi vull morir!

Reflexió:

- Quina vigència pot tenir aquesta lletra escrita a finals del segle XIX?
- De quines coses i persones diu que s'enyorarà l'emigrant?
- L'enyorament és un component de la migració?
- Com et sentiries tu si haguéssis de deixar el teu país, família i amics ara mateix?

LITERATURA

L'exiliat

de Miquel Martí i Pol

Així que pugui tornaré, germans,
perquè de fet us enyoro.
Ara visc a l'exili i tafanejo
tots els llibres.
No pot ser que el camí
s'hagi esborrat per sempre.
És dur de viure sol
i sempre em dic
que no hem de pensar en la mort,
que no hem de voler pensar en la mort,
per tal que mai no arribem a disfressar-nos

amb un hàbit de discreta resignació.
L'esperança és el do dels qui sofreixen.

Reflexió:

- Quina diferencia hi ha entre un exilat i un immigrant?
- Qui to general tenen les dues poesies?
- Quines diferències de to hi trobes?
- Quines diferències d'estil aprecies?

ARTS VISUALS

Raquel Forner. *Éxode*, 1940

Reflexió per cada quadre:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- Quins personatges hi apareixen?
- En quines situacions es troben?
- Són víctimes de violacions de drets humans? Com ho saps? Com s'expressa?
- Passen avui dia fets com els representats? En quins llocs? Per quines raons?
- L'obra pren partit sobre el tema tractat o es limita a exposar-lo sense pronunciar-se? És ambigua, es presta a diferents interpretacions?
- L'obra escollida és apropiada per representar el dret al que l'hem associat? És forçada l'associació? Potser encaixaria millor amb un algun altre dret de la Declaració Universal? O potser amb cap?
- Podríeu fer una narració incloent les dues imatges?

Mural:

Mural en el Centro de Derechos Humanos Fray Matías de Córdova a la ciudad de Tapachula, Chiapas.

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar el mural?
- Busca més imatges sobre el mural per saber, on és ubicat, qui l'ha fet, etc.
- Engrandeix la imatge i analitza cada aspecte.
- Quina informació ens aporta?
- Quins sentiments expressen els personatges?
- Quina relació té amb l'article 14?

CURTMETRATGE

Atrapats

Spot fet per alumnes de l'assignatura "Teoria del cinema" del tercer curs de Comunicació Audiovisual de la Universidad de Salamanca.

Reflexió:

- Què ens diu la imatge?
- Què ens diu la lletra?
- Amb quin país están pensant els autors en fer aquest curt?

Altres curtmetratges

Dret a l'asil

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

La condició de refugiat

Els moviments migratoris han estat constants en la història i en el present són una realitat vigent. Moltes persones decideixen marxar del país on viuen per a instal·lar-se en un altre país i començar una vida nova. Malauradament, algunes ho fan per protegir-se, perquè veuen perillar la seva vida o la seva seguretat, de manera que emigren a la recerca de protecció internacional. Es tracta dels refugiats, que des que deixen el país d'origen fins que arriben al país de destinació poden recórrer el territori de diferents estats.

De Termcat, centre de terminologia.

Reflexió:

- Distingeix els tres tipus de refugiats que descriu el poster:
 - refugiat o refugiada en trànsit
 - refugiat o refugiada en òrbita
 - refugiat o refugiada in situ
- Quines diferències trobes en els tres tipus de refugiats o refugiades?

Joc: Si fos una persona refugiada com seria la meua vida?

Es pot jugar al joc i prou, això ja permet una aproximació al món de les persones refugiades, però les activitats que es proposen poden ajudar a entendre millor i aprofundir més en la situació i les dificultats d'aquestes persones.

Pots baixar-te aquest joc del web d'Amnistia Internacional

Art.15 Tothom té dret a una nacionalitat

1. Tota persona té dret a una nacionalitat.
2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva nacionalitat, ni del dret de canviar de nacionalitat.

Giacomo Balla. *Manifestació patriòtica*, 1915

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria

7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el quinzè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

EL DRET A UNA NACIONALITAT

Diem que les persones tenen una nacionalitat quan neixen i viuen en una geografia comuna i comparteixen una història i una llengua, o una religió o unes tradicions, etc.

Naixem en algun lloc. Per biologia les nostres mares donen a llum en un espai geogràfic i això és natural. Per què, doncs, el tenir nacionalitat, és plantejat com un dret?

La nacionalitat és actualment un dels elements més importants que ens permet identificar-nos a nosaltres mateixos i mateixes. Esdevé un element fonamental pel nostre desenvolupament personal. Així doncs, disposar d'una nacionalitat ajuda a reforçar l'autoestima i participa en l'afirmació de la dignitat dels éssers humans.

Hi ha moltes maneres d'obtenir la nacionalitat, vegem-ne algunes:

Dret sanguini

A Espanya funciona el que es diu jurisdicció de sang: només és espanyol/la qui neix de pare o mare espanyols, no qui neix en terra espanyola.

Dret de sòl

En altres països regeix el dret de sòl que vol dir que és anglès, per exemple aquell

infant que neix a Anglaterra. Però no serà espanyol qui neixi en sòl espanyol. Dret a la terra en podríem dir.

A la majoria d'estats europeus és vigent el primer i a la majoria de països americans la de sòl.

En determinades situacions es pot parlar de **dobles nacionalitat**, per exemple si un espanyol va emigrar a l'Argentina i va tenir un fill allà, pot tenir doble nacionalitat, la de sang pel pare o mare i la del sòl que l'acull.

Qüestions:

- Coneixes algun país la població del qual hagi hagut de fugir perquè era perseguida i s'hagi hagut de refugiar a algun altre país?
- Quines conseqüències té el fet de no pertànyer a cap estat?
- Creus que una persona en aquestes condicions pot gaudir d'un nivell de vida normal?

a. Partida de naixement

El certificat de naixement és el document expedit per l'encarregat del Registre Civil o Consular corresponent, que dona fe del fet del naixement, de la data en què ha tingut lloc, del sexe del nadó i, si escau, de l'hora del naixement i de la filiació de l'inscrit.

STATE OF HAWAII
CERTIFICATE OF LIVE BIRTH
DEPARTMENT OF HEALTH
HAWAII 151
61 10611

1. Child's First Name (Type or print)	BARACK	2. Middle Name	HUSSEIN	3. Last Name	OBAMA, II
4. Sex	MALE	5. Date of Birth (Month, Day, Year)	August 4, 1961	6. Time of Birth	7:24 P.m.
7. Place of Birth (City, Town or Rural Location)	Honolulu	8. Island	Oahu	9. Name of Hospital or Institution (If not in Hospital or Institution, give street address)	Capitol
10. Name of Hospital or Institution (If not in Hospital or Institution, give street address)	Capitol	11. Name of Hospital or Institution (If not in Hospital or Institution, give street address)	Capitol	12. Name of Hospital or Institution (If not in Hospital or Institution, give street address)	Capitol
13. Street Address	1085 Kalanianaʻōle Highway	14. Name of Mother (Type or print)	STANLEY ANN DUNHAM	15. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA
16. Age of Mother (Type or print)	25	17. Age of Father (Type or print)	35	18. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
19. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	20. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	21. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
22. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	23. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	24. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
25. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	26. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	27. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
28. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	29. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	30. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
31. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	32. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	33. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
34. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	35. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	36. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
37. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	38. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	39. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
40. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	41. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	42. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
43. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	44. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	45. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
46. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	47. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	48. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
49. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	50. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	51. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
52. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	53. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	54. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
55. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	56. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	57. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
58. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	59. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	60. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
61. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	62. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	63. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
64. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	65. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	66. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
67. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	68. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	69. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
70. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	71. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	72. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
73. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	74. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	75. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
76. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	77. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	78. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
79. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	80. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	81. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
82. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	83. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	84. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
85. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	86. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	87. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
88. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	89. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	90. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
91. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	92. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	93. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
94. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	95. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	96. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
97. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	98. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	99. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM
100. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM	101. Name of Father (Type or print)	BARACK HUSSEIN OBAMA	102. Name of Mother (Type or print)	ANN DUNHAM

Certificat de naixement de Barack Obama en la seva extensió llarga, que va publicar la Casa Blanca

La publicació del document va posar punt i final als rumors que feien córrer alguns conservadors dient que no havia nascut als Estats Units i, per tant, no seria un president legítim.

b. Joc: Pertinença, ser d'un grup

Es proposa al grup que, en un temps màxim de 3 minuts, s'organitzi lliurement en subgrups de 5 persones.

Primer grup: S'explica als nois i noies que tenen 5 minuts per estar amb el grup. Durant aquesta estona poden fer el que vulguin, sempre que ho facin en petit grup i sense abandonar l'espai que s'han atorgat.

1r canvi de grup: Passats els 5 minuts s'anuncia que dues persones de cada grup hauran de canviar de grup i passar a formar part d'un altre de forma immediata. És important no donar més indicacions. Quan s'han format els nous grups es tornen a deixar 5 minuts per fer el que els sembli dins el petit grup.

2n canvi de grup: Passada l'estona se'ls torna a dir el mateix. Dues persones de cada grup han de marxar per anar a un altre grup. Se'ls donen 5 minuts per estar en petit grup.

Reflexió i conclusions:

S'inicia una posada en comú de l'experiència viscuda a partir de les següents preguntes:

- Organització dels grups: Com s'han creat els grups inicials: per afinitat personal, a l'atzar, per proximitat física...? Per què s'ha fet d'aquesta manera? Quins són els avantatges i els inconvenients dels diferents mètodes per formar grups? Tothom s'ha sentit còmode? Algú s'ha sentit exclòs?
- Lideratges: Quin ha estat el paper de cadascun de vosaltres dins dels grups: s'ha adoptat un rol actiu, passiu...? Ha estat el mateix per als nois que per a les noies? Quan ha calgut fer el canvi de grup, quin ha estat el vostre paper (m'he

ofert voluntari, he esperat que els altres decidissin per mi...)? Heu mantingut el mateix rol en els grups dels quals heu format part? Ha estat funcional? A tots i totes us ha semblat correcte el rol assumit per cadascú? Hi ha hagut canvis en el lideratge del grup quan s'han modificat els membres?

- Sentiment de grup: S'han creat aliances i sentiments de pertinença dins del grup? Com s'ha resolt el canvi de grups? Quins criteris s'han utilitzat per decidir qui havia de marxar? Els canvis han estat benvinguts o bé s'han assumit amb problemes? Com s'han sentit els qui marxaven?

Com han estat acollits els nous? Hi ha hagut algú que durant tota l'activitat s'ha mantingut en el mateix grup? I algú que sempre ha canviat?

Font: ARACOOOP

MIRADA NO VIOLENTA

JOC DE ROL. IMMIGRACIONS

Es pretén crear un debat sobre possibles situacions de persones que volen aconseguir la nacionalitat, en aquest cas l'espanyola. Es divideix la classe en quatre grups, tres dels quals han de defensar un corrent d'opinió que els haurà tocat en sort (A,B o C). A més, hi ha un grup de 6 o 7 alumnes que representen les persones que volen canviar de nacionalitat.

Els tres tipus de corrents d'opinió són:

A. Els qui consideren aquestes persones que volen tenir una nova nacionalitat traïdores al seu propi país.

B. Els qui es comprometen a acceptar a persones "nacionalitzades" com els seus iguals, en igualtat de drets i condicions.

C. Els que s'oposen rotundament a acceptar "estrangers" al seu país.

Es reparteixen les targetes entre els alumnes i les alumnes, de manera que a cada un d'ells els toqui una de les opcions A, B o C. Cadascun dels personatges que vol canviar de nacionalitat ha de crear una petita història per al seu personatge i contestar les preguntes que li facin els seus companys i companyes que són els que han d'acceptar al país o no.

TARGETES SOBRE LES PERSONES QUE VOLEN CANVIAR DE NACIONALITAT

Els rols que poden interpretar poden ser:

- 1. Un sud-africà de color, ric, vol canviar de nacionalitat per motius merament econòmics. Aquí paga menys impostos. La seva arribada pot portar riquesa.
- 2. Una dona refugiada afganesa. En aquell país, les dones no tenen dret a la mateixa atenció mèdica que els homes, ni poden treballar, ni tenen accés a l'educació i han de sortir al carrer cobertes de cap a peus. Vol viure aquí perquè la situació de la dona és molt millor, treballarà en qualsevol cosa i si aconsegueix els diners suficients portarà a les seves filles amb ella.
- 3. Un rus. Té uns coneguts que s'han fet rics a Espanya d'una manera poc ortodoxa i ell vol provar fortuna.
- 4. Un emigrant marroquí. Al seu país pateix penúries econòmiques i amb prou feines pot alimentar la seva família. Ha comprat els passatges a un cap de les màfies que traslladen gent de manera il·legal per diners. L'ha detingut la policia i la seva única opció per poder alimentar la seva família és aconseguir la nacionalitat i buscar un treball digne.
- 5. Un sacerdot colombià. Al seu país treballava en una diòcesi amb els més pobres, intentant ajudar-los, però els paramilitars l'havien amenaçat de mort.
- 6. Una dona ruandesa amb els seus dos fills. Han hagut de fugir del seu país sense res i no hi poden tornar perquè continuen les matances. Volen començar una nova vida en un lloc més segur.
- 7. Un viatger. Ha vagat per tot el món i com que porta diversos anys vivint aquí, ha decidit que vol votar i participar en les decisions que el poden afectar.

El professor o la professora anirà escrivint els arguments que es donin en un sentit o en un altre a la pissarra. En acabar, hauran d'arribar a un consens i treure conclusions sobre si és encertat o no l'article 15 de la Declaració.

Reflexió:

- Què ha passat al llarg del joc?
- Com s'han sentit els protagonistes del rol?
- Quins han estat els "bons" arguments? Bons en el sentit lògic i també en el sentit ètic.
- Ha estat fàcil trobar un consens final?

MIRADA VIOLETA

Migracions femenines

Les migracions femenines no són un fenomen nou, el que ha tingut lloc és un increment d'aquestes i, sobretot, un major interès pel seu estudi. En l'actualitat, a Europa, les dones representen més del 50% del total de la immigració a aquests països. Però aquesta no és ni l'única ni la principal novetat. El fet més significatiu és l'increment de nombre de dones que emigren seguint un **projecte autònom** que les converteix en les principals proveïdores i caps de llar. Convé aturar-se en aquesta qüestió per comprendre la magnitud de la transformació.

Dins de la gran multiplicitat de variables que incideixen en els moviments de dones al món podem seleccionar com els més importants:

- Els problemes econòmics greus als països d'origen.
- La recerca de promoció social.
- La fugida d'esquemes tradicionals i patriarcals que incideixen directament en la promoció i autonomia de la dona: submissió a la família i al marit...

L'Adesuwa

L'Adesuwa va arribar a Catalunya fa 13 anys en busca d'una vida millor. Va viatjar des de Nigèria fins al Marroc, passant per Mali i va creuar la frontera en una pastera fins a Andalusia, on la Creu Roja la va acollir; estava embarassada de 6 mesos. Primer es va establir a Barcelona i va trobar feina en una fàbrica, però pocs mesos després va decidir marxar a Lleida, on el nivell de vida s'adequava més a les seves possibilitats. Al principi li va costar trobar com guanyar-se la vida, sobretot perquè es trobava en una situació irregular que va trigar 9 anys a resoldre. I l'adaptació, provenint d'una cultura molt diferent, també va resultar difícil. "Treballar és bo, et dona la vida que tu vols, però no fent qualsevol cosa. La meua filla, a mesura que va creixent m'ajuda a integrar-me", reconeix l'Adesuwa. Ha treballat en el servei domèstic, de cambrera i a la campanya de la fruita. El fet de no tenir uns ingressos fixos i cap ajuda per mantenir les seves dues filles va ser el motiu pel qual va tornar a recórrer a la Creu Roja ara fa 7 anys. Des d'aleshores, ha dut a terme diferents cursos de formació, però tot i això encara no disposa d'una feina estable. "Tinc ganes de fer coses, però les oportunitats són escasses", es lamenta.

La Carmen

La Carmen va venir de Bolívia ara fa 10 anys, perquè allà no podia pagar el tractament que el seu fill necessita per afrontar la greu malaltia crònica que pateix. Després de passar per Madrid, l'any 2010 va arribar a Tona (Osona), on li va sortir l'oportunitat de cuidar i fer companyia a l'Antònia. "Les coses poden ser difícils, però mai impossibles, si hi poses voluntat" -reflexiona la Carmen. Actualment, ella i el seu fill viuen amb l'Antònia de 97 anys. L'Antònia els proporciona un sostre i un salari, mentre que la Carmen i el seu fill li donen l'afecte i tota l'ajuda que necessita en el seu dia a dia. La sintonia que hi ha entre elles és més que evident. Mentrestant, s'està formant, per si algun dia li falta feina, i somia retrobar-se amb els tres fills i el marit que té a Bolívia. "Vull estar al màxim de preparada per al mercat laboral per si algun dia em torna a faltar feina"- diu la Carmen convençuda. "Per això participo en itineraris d'inserció laboral de la Creu Roja i estic estudiant l'ESO per correspondència".

Font: Les persones immigrades en situació vulnerable

Reflexió:

- Què va empènyer aquestes dones a marxar del seu país?
- Ho van tenir fàcil?
- Com estan ara mateix?
- Tenen un futur a casa nostra?
- Creus que tindrien les mateixes possibilitats al seu país?

Per saber-ne més

Documental amb Montse Cervera de Ca La Dona.

'La meua pell', un documental que recull i relata les vivències en primera persona de vuit dones immigrants i refugiades a Barcelona. Disponible i recomanable.

ACTIVITATS

MÚSICA

La meua pàtria o el meu país

La música anomenada "nacionalista" sorgeix a finals del segle XVIII, en ple romanticisme musical. Fou anomenada nacionalista perquè usava materials musicals de rerafons folklòric, és a dir, que s'inspiren en melodies, ritmes o harmonies de músiques tradicionals. Alguns dels països relacionats amb el nacionalisme musical són Rússia, Txecoslovàquia, Noruega, Finlàndia, Espanya, Gran Bretanya i els Estats Units.

Bedřich Smetana (1824-84), de Bohèmia, fou el primer gran compositor nacionalista txec. El seu treball més representatiu fou *La meua pàtria*, poema simfònic de sis parts. Cada part presenta diversos aspectes del paisatge, els costums, la història o les llegendes de Bohèmia.

Vyšehrad

Dura uns 14 minuts i descriu el castell de Vyšehrad, construït al segle X i que va ser la cort dels antics reis txecs. L'obra s'inicia amb la música d'arpa. Smetana descriu la història del castell, acabant amb una marxa. Finalment, es pot sentir el discórrer del riu Moldau, i el poema acaba tornant a sentir el so de l'arpa de Lumír.

Vltava

El segon poema porta el nom del riu Moldau basat en una adaptació d'una antiga cançó popular. Dura uns 11 minuts i és l'obra més coneguda de l'autor. La composició descriu el curs del riu: el naixement en dues petites fonts, el discórrer a través de boscos i prats, de paisatges on se celebra un casament camperol, o observant com dansen les fades a la llum de la lluna; continua amb els ràpids de Sant Joan i, finalment, descriu l'arribada a Praga quan ja és un riu ample i tranquil, sota la presència del castell de Vysehrad.

Reflexió:

- Escoltar atentament l'audició per separat o conjuntament:
- Quina de les peces m'ha evocat més paisatges o vistes?
- Que m'ha fet sentir aquesta música?
- Informa't detalladament del sentit dels dos fragments proposats i segueix les descripcions que se li suposen.
- Perquè es diu "nacionalista" aquest tipus de música?
- Què té a veure amb l'article 15?
- Compartiu l'experiència amb el grup.

LITERATURA

Fragment d'article de diari: Identitats i sentiments de pertinença

El desenvolupament i enfortiment del sentiment de pertinença de les persones o els grups en un territori ajuda a construir consciència de vinculació, afavoreix les actituds participatives i de cooperació en el medi i en la comunitat, i facilita el procés d'inclusió i la cohesió social. (...)

El sentiment de pertinença és un element fonamental en la definició i cohesió de la identitat personal i cultural. El podríem definir com el conjunt de sentiments, percepcions, desitjos, necessitats, afectes, lligams, etc. que es van construir a partir de les experiències i de les pràctiques quotidianes desenvolupades per les persones o els grups en els espais de vida. La pertinença a un lloc o a un grup, encara que no tothom tingui aquesta necessitat (com a mínim de forma conscient), intervé en la cobertura d'un seguit de necessitats bàsiques com la seguretat, l'estima, el reconeixement, el benestar, el compromís, les actituds positives, etc.

De la mateixa manera que la identitat, la construcció del sentiment de pertinença d'una persona, com a sentiment i vincle afectiu, és complex, i encara que normalment es manifesti de forma irracional, en la seva construcció hi intervenen molts factors. Entre d'altres, podem esmentar les característiques del context, les idees i experiències prèvies, les relacions socials i afectives, la cobertura de les necessitats bàsiques, les experiències positives i satisfactòries en el lloc de residència, els símbols

i valors propis i compartits amb la col·lectivitat, la participació i cooperació en la comunitat i el reconeixement i acceptació en la comunitat. Per tant, aquest sentiment, que se sol utilitzar com a bandera en les relacions, és una construcció que es pot presentar de forma molt diversa, pot tenir a veure amb molts aspectes i àmbits de la vida, és dinàmic i canviant. Fàcilment pot passar que dins d'un grup amb un mateix sentit de pertinença, aquest sentiment presenti característiques molt diferents, o que un sentiment canviï amb els anys de residència en un nou territori.

Reflexió:

- En què consisteix el concepte de cohesió social?
- Quina relació té amb les necessitats bàsiques dels individus el sentiment de pertinença?
- Enumera alguns factors que ajuden a generar pertinença.
- Es tracta d'un vincle administratiu, polític, afectiu?

ARTS VISUALS

Raoul Dufy. *El carrer de les banderes*
(1906)

Childe Hassam. *L'avinguda dels aliats*, 1918

Claude Monet. *Carrer amb banderes*, 1878

Reflexió:

- Quina relació tenen les banderes i els països?
- Buscar el sentit i simbologia d'una bandera del país que vulguis?
- Llegeix el poema de Jacint Verdaguer *Les barres de sang*.

CURTMETRATGE

-Prejudici sobre la immigració

Video d'animació stop-motion i imatge real produït per l'Oficina de Derechos Sociales (ODS) de Sevilla. Es recullen els estereotips més freqüents sobre immigració i l'explicació d'experts que els desmonten.

Any 2010.

Durada: 6'10".

Atenció: Exigeix certa atenció, paper i llapis. Caldrà veure'l més d'una vegada.

Reflexió:

- Quins prejudicis has detectat? Feu-ne un llistat
- Al costat de cada prejudici anotar la rèplica.
- Quines informacions has sentit que no coneixies?
- Per què hi ha gent que té interès en alimentar els prejudicis?

-Pertinença

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Infància en moviment

Els infants que han de migrar i arriben a Catalunya són sovint considerats primer com a estrangers abans de ser tractats com a infants. Tot i que l'atenció oportuna d'aquests nens i nenes requereix d'intervencions que tinguin en compte la duresa de la realitat que han viscut i que els ajudin des de la resiliència, amb un acompanyament i suport oportuns, s'observa una manca sistemàtica de disponibilitat de recursos adaptats a les seves particulars necessitats.

Menors estrangers no acompanyats (MENA): l'any 2016 varen arribar un total de 684 menors no acompanyats a Catalunya, i fins al desembre de 2017 n'havien arribat 1489, xifra que denota l'augment considerable d'arribada d'aquests noies i noies. Són múltiples els reptes pendents: que la primera recepció la realitza el Ministeri Fiscal, la pràctica de les proves dubtoses de determinació de l'edat, les estades en el centre d'acolliment més llargues del temps legalment previst, la concessió de l'autorització de residència fins arribar a la majoria d'edat només una vegada han transcorregut els 9 mesos establerts per llei i l'atorgament de l'autorització de treball només quan són majors d'edat (discriminant-los respecte dels adolescents espanyols), així com els escapiments i l'alta mobilitat d'aquests adolescents.

Refugiats: els infants que fugen de guerres i persecucions tenen dret a ser protegits. Durant l'any 2017, 82 nens i nenes han arribat a Catalunya a través dels mecanismes de reubicació i reassentament. Més concretament, 47 infants del Líban i de Turquia

han estat reassentats, i 35 han estat reubicats de Grècia i Itàlia.

Font: Save the children

Reflexió:

- Les dades sobre menors no acompanyats
- Infants amb la família, de vegades sols. Quina diferència hi ha entre les dues situacions?
- Quins elements de risc es donen en les dues situacions?

FER

En petits grups prepareu i graveu un espot de ràdio que desmenteixi algun dels prejudicis que circulen sobre la immigració. Prepareu una situació, un argument i un eslògan. Poseu-hi música o so ambiental.

Una vegada fet, els escoltarem i valorarem conjuntament.

DIES INTERNACIONALS

Desembre 18 Dia Internacional de l'Migrant

Art. 16 Matrimoni consentit

1. A partir de l'edat núbil, l'home i la dona, sense cap restricció per motius de raça, nacionalitat o religió, tenen dret a casar-se i a fundar una família. Gaudiran de drets

iguals pel que fa al casament, durant el matrimoni i en la seva dissolució.

2. Només es realitzarà el casament amb el lliure i ple consentiment dels futurs esposos.

3. La família és l'element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l'Estat.

Tarsila do Amaral. *Familia*, 1925

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
--------------------------------	---------------------------------

2. Què ens diu aquest quadre sobre la família?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb article setzè de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

LA FAMÍLIA

La família és una institució universal, però hi ha tantes variacions que es fa difícil trobar una definició que les aplegui totes. La paraula "família" descriu una diversitat àmplia d'estructures, d'estils i de funcions. Respon a realitats diferents a l'interior d'un mateix país o d'una regió a una altra. L'estructura familiar va canviant a mesura que els seus membres assoleixen les diferents etapes del seu nucli vital. Rere d'aparences simples, la família és una de les institucions humanes més complexes i més subtils. Habitualment la família està composta pel matrimoni i els fills.

El **matrimoni** és una relació estable, reconeguda socialment, en la qual es comparteix el domicili, els béns i el sexe entre dues persones. El matrimoni crea relacions socials noves i drets recíprocs entre els cònjuges i entre cadascun d'ells i els parents de l'altre/altra, i estableix quins han de ser els drets i els estatus dels fills/filles quan neixin. La durada d'aquesta relació varia segons les creences i costums; és per tota la vida entre els catòlics, i mentre duri l'estimació entre els grups que accepten el divorci.

Podríem dir que la família té quatre funcions fonamentals: sexe, procreació, sociabilització i producció i consum.

1. Sexe en el matrimoni, significa la relació afectiva estable entre dues persones.
2. Procreació vol dir tenir fills i cuidar-los, però no sols engendrar-los biològicament, sinó tenir-ne cura com a éssers socials, és a dir, educant-los.
3. Sociabilització: la transformació de l'infant en un ser social útil que adopti els costums, que respecti obligacions i deures i tingui una forma de relació humana.
4. Producció i consum: en el sentit de formar una unitat econòmica, molt diferent segons les societats. Primitivament basada en el sexe i edat dels membres de la família i avui, en el món occidental, cada vegada menys diferenciada a nivell de sexe. Tot i que aquestes funcions es poden satisfer per separat i d'altres maneres, la família, però, les integra totes.

Assumpcions sobre el matrimoni

Amb quines de les següents assumpcions sobre el matrimoni estàs d'acord i amb quines no? Si no hi estàs ni d'acord ni en contra del tot, posa una creu a l'interrogant.

	Sí	No	?
1. Els marits no haurien de tenir més d'una esposa.			
2. Les esposes no haurien de tenir més d'un marit.			
3. El matrimoni abans de l'adolescència hauria d'estar permès.			
4. No hauria d'estar permès que els adolescents es casin.			
5. El matrimoni entre cosins germans no hauria d'estar permès.			
6. El matrimoni entre dos homes o dues dones no hauria d'estar permès			
7. No hauria d'estar permès que se separin els nens i nenes de la seva família.			
8. El sexe fora del matrimoni no hauria d'estar permès.			
9. Les parelles acabades de casar no haurien de viure amb les famílies respectives.			
10. El matrimoni civil és tan vàlid com el matrimoni religiós.			
11. La finalitat del matrimoni és tenir fills/filles.			
12. Les parelles que no volen tenir fills no s'haurien de casar.			
13. El matrimoni és una associació, no una comunitat.			
.....			

Reflexió:

- Per què, encara arreu, la dona no té els mateixos drets que l'home?
- Com es formen les noves llars? Quins deuen ésser llurs ideals?
- Quins problemes tenen avui les famílies? Com es poden resoldre?
- És important per a tu la família? Com ho demostres?
- Una vegada adult/adulta, com vols organitzar la teva nova llar?

DIVERSITAT FAMILIAR

Durant molts anys la nostra societat ha fet referència a la família tradicional, a les famílies heteroparentals, i semblava que era l'únic model familiar, el que històricament ha estat validat socialment. Actualment, però, podem trobar molts models familiars, que fan referència a la diversitat de famílies que es donen en el nostre món.

Tipus de famílies

Segons l'estructura	Segons la formació	Segons les circumstàncies de l'entorn	Segons els estils i la manera com els seus membres es relacionen
<ul style="list-style-type: none">• Tradicional (un pare / una mare)• Monoparental (un sol pare/una sola mare) per viduitat, per abandonament o per pròpia decisió de ser mare o pare.• Homoparental (dos pares / dues mares)	<ul style="list-style-type: none">• Adoptiva• Acollidora• Reconstituïda o enllaçada (formada a partir de pares/mares amb fills/filles d'unions anteriors)• Inseminació artificial (amb totes les seves variacions, com ara a partir de donants de semen o d'òvuls i també de mares d'embaràs o subrogades o de lloguer)	<ul style="list-style-type: none">• Famílies migrants, refugiades (també els menors no acompanyats que viuen en un centre d'acollida i que mantenen vincles amb la seva família en el país d'origen).• Famílies extenses per pèrdua de l'habitatge i condicions econòmiques adverses, però també avis que fan el paper dels pares en absència d'aquests.• ...	<ul style="list-style-type: none">• De com s'exerceix l'autoritat• De com es respecta la voluntat dels uns i dels altres• De com es distribueixen les tasques domèstiques• De com s'aprofita el lleure• De com s'expressen els afectes• De l'existència o no de creences religioses• Dels gustos en el menjar• De la manera de vestir, de consumir, en general• De com es gestiona l'autonomia, la responsabilitat

			• ...
--	--	--	-------

Reflexió:

- En quin dels marcs enquadraries la teva família:
 - segons l'estructura
 - segons la formació
 - segons les circumstàncies de l'entorn
 - segons els estils de relació
- Coneixes alguna família que no sigui com la teva?
- Quin és el model que t'agradaria per tu, si decideixes formar-ne una?

MIRADA NO VIOLENTA

DEFINICIÓ MATRIMONI FORÇÓS

El matrimoni forçós és aquell que es produeix sense el consentiment vàlid de com a mínim un dels contraents per la intervenció de terceres persones de l'entorn familiar (sovint els progenitors) que s'atorguen la facultat de decisió i pressionen perquè aquesta pràctica es produeixi.

*Matrimoni prematur: Quan un dels contraents del matrimoni forçós és una persona menor de 18 anys; també és denominat matrimoni prematur

Matrimoni concertat: Matrimonis pactats, també anomenats matrimonis blancs, concertats o de conveniència. Es dona quan el matrimoni s'usa com un instrument per assolir objectius no explícits: satisfer interessos econòmics, aconseguir la nacionalitat per la via més ràpida, etc. però amb la connivència dels contraents, que busquen assolir llurs interessos i els de la família o comunitat.

Un cas: «Matrimoni forçós»

Material: 3 còpies del diàleg per a la representació.

Desenvolupament:

1. Llegim la història de la noia gironina a la qual volen obligar a casar-se.
2. Demanem que tres voluntaris (dues noies i un noi) facin la representació teatral del relat.
3. Separem el grup en subgrups de 5 o 6 persones i els demanem que debatin el cas.

4. Tot el grup posa en comú els seus arguments.

HISTÒRIA

Avui us explicaré una història. La història d'una noia d'aquí, de casa nostra, de Girona. Imagineu-vos que sou ella. Que teniu 16 anys. O potser 17 o 18... Que us aneu fent grans. Cada vegada sou més fortes i amb més capacitat per viure la vostra vida, per decidir què voleu estudiar, quines són les vostres amistats, quan sortiu de cap de setmana. Imagineu que esteu fent plans iposant fil a l'agulla per aconseguir els vostres somnis, que teniu unes ànsies immenses de llibertat, que de vegades us menjaríeu el món...

Us sentiu invencibles. Per exemple, esteu a punt d'entrar a la universitat a estudiar un grau que us interessa molt. També teniu un xicot. Us agrada sortir i divertir-vos. Que si un viatge curt, anar a la platja, a la discoteca, anar a comprar roba, potser sou aficionades a la muntanya...

Arriba l'estiu i també és hora de buscar feina i fer algun caleró per a l'hivern. Però avui, després de passar la tarda amb les amigues, arribeu a casa.

—Bona nit, pare. Hola, mare.

—Hola, filla. Vine i seu, que hem de parlar amb tu.

Alguna cosa en el to imperatiu del pare, en el seu posat seriós i solemne, us inquieta, us fa pensar que aquí s'acaba el món. Aviat els pitjors temors es confirmen: adéu a les amigues, al xicot, a les sortides i a la universitat perquè «filla meva, tu ja ho saps...» Se us glaça el cor. Ha arribat el

moment tan temut, en què no volíeu pensar. Però dins vostre sabíeu que tard o d'hora es presentaria i que no el podríeu defugir. La mare:

—Ja ets gran, has de ser responsable i pensar en el teu futur i també en el futur dels teus pares, que t'estimem molt. I has de pensar en l'honor de tota la família, que és molt gran i sempre et fa costat.

El pare:

—La família d'aquí i d'allà, la que viu a Europa i la que viu a l'Àfrica... que tants sacrificis han hagut de fer per tu i els teus germans, per donar-vos una vida millor. Has de pensar en la mare, que ho ha sacrificat tot per tu i que es mereix la il·lusió i el reconeixement d'haver-te sabut educar com cal, com marquen les nostres tradicions... Això és un gran honor, la millor compensació que li pots donar.

La mare:

—Ara ja t'has fet gran i t'has de portar com una dona adulta i decent, i així tindràs allò que totes les nenes somien quan són petites.

El pare:

—El teu cosí gran, el fill del teu oncle, s'ha fixat en tu. És un bon home, creient i respectat i molt treballador. Et donarà una bona vida, no et faltarà de res.

La mare:

—Ets molt afortunada, la sort ha arribat a aquesta casa, estem molt contents, estem orgullosos de tu... Aquest cap de setmana farem el prometatge i en pocs dies la gran festa del casament.

La mare està emocionada. El pare està seriós, amb un posat trist, dur i preocupat. Jo m'enfonso de cop i volta, però dissimulo. Perquè sí, és veritat, per a mi s'ha acabat el món. Faig temps. Per dins m'hi resisteixo, m'hi nego, em rebel·lo. Finalment, en un atac de valentia, m'atreveixo a parlar

i els ho dic ben clar:

—No em vull casar! I encara menys amb qui no conec, amb un avi que em dobla l'edat, per més que sigui el meu cosí. No vull canviar de vida, no vull deixar els meus amics, els meus estudis, el meu xicot.

Els faig una concessió perquè em deixin tranquil·la:

—Encara sóc molt jove, més endavant ja en parlarem.

Però, ostres, quan dic això als pares em diuen que m'he tornat boja. Jo només sóc una dona. No tinc dret a decidir. He d'obeir els grans; ells saben el que em convé, sempre ha estat així i jo no ho faré canviar. L'honor de tota la família està en joc. Però què m'he pensat?

En aquesta qüestió no hi ha diàleg possible. I amb qui puc parlar-ne? Amb les amigues? Uf, quina vergonya! Potser amb la meva tutora? I amb el xicot? No. Segur que em deixarà... S'ha acabat el món iestic sola i no puc parar de plorar. Per què m'ho fan, això? És que no m'estimen? No em pot ajudar ningú?

Reflexió:

- Creieu que aquesta història és fictícia o real?
- Com creieu que se sent una noia que es troba sola en aquesta situació? Se'n pot sortir?
- Si et trobessis en aquesta situació, en quines dues persones confiaries per explicar-los el que t'està passant i demanar-los ajuda?
- Si coneguessis una noia que es trobés en aquesta situació, com l'ajudaries? Què creus que necessita aquesta noia per afrontar la situació que està vivint?
- Per què creus que algú sacrificaria el seu futur, il·lusions, expectatives i projecte de vida per la tradició cultural de la seva família?
- Quines dues coses creus que la teva mare i la teva àvia han trencat de la seva tradició cultural i familiar per fer realitat el seu projecte de vida? Sabries dir alguna situació on les noies pateixin algun tipus de vulneració dels seus drets pel sol fet de ser dones?

A tenir en compte: Segons el Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, «el matrimoni infantil, precoç i forçós és un impediment no tan sols per la situació econòmica, jurídica, sanitària i social de les dones i de les nenes, sinó també pel desenvolupament de la comunitat en el seu conjunt. L'apoderament i la inversió en les dones i en les nenes, així com la seva participació significativa en les decisions que les afecten, és un factor clau per a trencar el cicle de la desigualtat de gènere i la discriminació, la violència i la pobresa, i és fonamental per al desenvolupament sostenible i el creixement econòmic» (25 de setembre del 2013).

Font: Elisabet Iglesias Figueras, de l'associació Valentes i Acompanyades (valentesiacompanyades@gmail.com).

MIRADA VIOLETA

Aquest dret no sempre és respectat. Simplificant molt, avui al món hi ha dues maneres de casar-se: perquè tu ho decideixes o bé perquè ho decideixen els teus

pares per tu. En el primer cas parlarem de les societats on el matrimoni parteix del desig de compartir la vida amb qui hagi escollit lliurement, amb algú de qui t'hagis enamorat. En el segon cas s'imposen interessos familiars que no tenen res a veure amb l'estimació dels dos cònjuges. En tots dos casos hi ha riscos i perills, tot i que en el segon cas es vulnera la presumpció de llibertat.

Pla de diàleg: Estar enamorat/enamorada

Estar enamorat significa distingir una persona en particular, sigui del teu cercle d'amics o d'algú que acabes de conèixer. Significa tenir ganes que es fixi en tu i arribar-lo a conèixer, de saber coses d'ell o ella i que et faci algun senyal que tu també li importes. L'enamorament té a veure amb l'atracció per una altra persona i sovint es desplega amb el desig i el plaer que el seu contacte, tant emocional com físic, ens pot proporcionar.

1. Què sentim quan estem enamorats? (Per grups, fer una llista amb els sentiments i les actituds que penseu que té una persona quan està enamorada.)
2. Creieu que hi ha diferències entre l'enamorament dels nois i el de les noies?
3. Com ens sentim quan la persona que estimem ens correspon? I quan no som correspostos?
4. Creieu que els sentiments són diferents quan t'enamores a l'adolescència que quan t'enamores a l'edat adulta?
5. Què creieu que passa quan deixem d'estar enamorats o d'estimar una persona? Quins factors hi poden influir?
6. Creieu que l'enamorament és per a sempre? Imagineu una parella que fa uns quants anys que estan junts i que continuen estimant-se... De la llista que heu fet en el primer punt, trieu aquells sentiments i actituds que penseu que ja no es donen i aquells que han canviat.
7. Penseu que després d'un temps en parella es podrien afegir a la llista altres sentiments que no s'havien donat a l'inici de la relació?

Caldrà reflexionar sobre aquest sentiment que anomenem amor i que cal entendre i analitzar de manera contextualitzada, atenent al temps i a la cultura.

EL MITE DE L'AMOR ROMÀNTIC

Aquest ideal tan arrelat en la nostra cultura juga un paper transcendental en la transmissió de desigualtats de gènere. Al voltant d'aquest amor romàntic es configuren un conjunt de creences conegudes com la idea de la mitja taronja, la gelosia com a prova d'amor, la passió eterna, el lliurament total, les idees que l'amor comporta patiment, etc. Quan s'experimenta l'amor se sent de manera molt intensa i plena, i això és bo. Tot i així, hi ha el risc de caure en el mite de pensar que aquesta persona completa una part que falta i que passi el que passi cal mantenir la relació

perquè és una bona oportunitat. Aquesta idea ve de la publicitat, els videoclips, les cançons... que insisteixen que les persones per si soles estan incompletes i necessiten d'alguna altra que ompli aquesta mancança. La pressió de l'entorn a tenir parella ens pot portar a mantenir una relació abusiva o no desitjable. És important trencar aquest mite i estimar-se pel que s'és. Amb parella o sense parella, les persones són valuoses i completes, poden gaudir i ser felices tant si tenen una relació com si no.

Hi ha una gran diversitat de les relacions que es poden mantenir, no hi ha una "recepta" sobre el tipus de relacions possibles. Tenir-ho clar ens ajuda a viure les relacions sense pressions i segons la pròpia identitat i circumstàncies, sense haver de cenyir-se a un model de relació concret que limiti les pròpies preferències i desitjos i no permeti desenvolupar-se com es vol.

a. Ens dividim en grups de 3 o 4 persones i reflexionarem sobre aquestes creences. El mite de "l'amor romàntic" transmet la idea que ...

- ... L'amor significa patir
- ... L'amor suposa sacrifici
- ... L'amor mereix un lliurament total
- ... L'amor és únic i veritable
- ... L'amor només per a la meva mitja taronja
- ... L'amor genera passió eterna
- ... L'amor tot ho pot
- ... L'amor fomenta la gelosia
- ... L'amor és etern

b. Que l'alumnat busqui alguns tràilers de pel·lícula que reflecteixin aquesta idea de l'amor romàntic i comenteu-los a l'aula.

Reflexió:

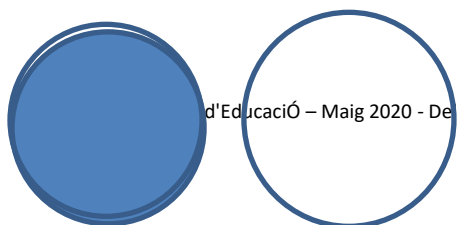
- Coneixíeu l'existència d'aquest mite?
- Creieu que l'amor només es pot demostrar d'aquesta manera?
- Per què està relacionat el mite de "l'amor romàntic" amb la desigualtat de gènere?

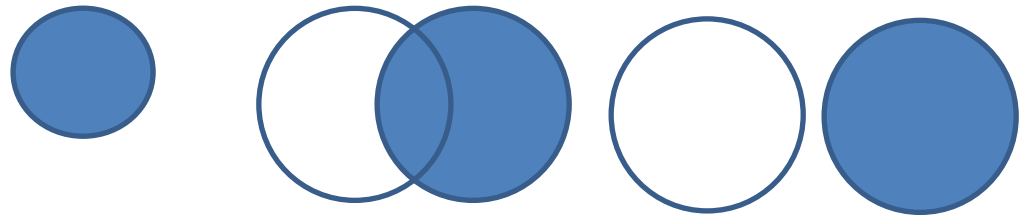
Font: Eines per la prevenció de les violències masclistes - Maresme

Activitat

Imagineu que sou un cercle i la vostra parella, sigui real o desitjada, un altre cercle. Es tracta de dibuixar la relació de parella a què aspireu a partir dels dos cercles. La intersecció més o menys gran representarà l'espai que voleu compartir amb la vostra parella i el que queda fora és l'espai que voleu per a vosaltres.

A quin model aspireu?

Fusió

Inclusió

Interdependència

Independència

Reflexió:

Abans de la tria comentarem la diferència entre els quatre models, el que signifiquen i qui és qui a cadascun, i les variants possibles; una vegada feta la tria individualment, obrim el diàleg:

- Hi ha acord en el grup?
- Quin tipus de desacord hi ha?
- Hi ha diferència entre nois i noies?
- Quins avantatges i inconvenients té cadascuna?
- Què passa si la parella desitja un model diferent? Imagina que tu vols el model inclusiu i l'altra desitja l'independent o a la inversa.
- Tenen alguna cosa a veure aquests models amb les mostres de gelosia i els retrets?
- Has après alguna cosa en aquesta activitat?

Algunes de les característiques importants per construir i gaudir de les nostres relacions afectivosexuals amb bon tracte són:

- Saber que no hi ha un model de relació ideal o perfecta, cada persona construeix aquella que li satisfà i omple.
- Tenir clar que la vida és molt més que una relació de parella, hi ha moltes més coses que li donen sentit, com la família, les amistats, les il·lusions, els estudis, les aficions...
- Acceptar les persones tal com són. • Comportar-nos de manera autèntica.
- Esforçar-nos a conèixer l'altra persona i obrir-nos al fet que ens conegui. • Comunicar-nos amb confiança i expressar el que sentim i necessitem.
- Respectar els espais i relacions de l'altra persona. Les persones no som objectes que es puguin posseir! • Donar suport a l'altra persona en els seus projectes i plans de vida i ajudar-la en els moments difícils.
- Aprendre a gaudir de la sexualitat amb l'altra persona: explorar, conèixer el que li agrada i respectar les seves preferències i decisions, i fins i tot acceptar que canviï d'opinió. • Entendre que les diferències són part de les relacions. Podem no estar d'acord en tot i tenir una relació saludable.

- Respectar el dret que tenim i que té l'altra persona a la llibertat i a tenir cura de si mateixa.
- Reconèixer i defensar la igualtat entre dones i homes en les nostres relacions.
- Entendre que les relacions es poden acabar i tot i així podem tenir una vida feliç i plena.

ACTIVITATS

MÚSICA

La reina dels blaus

de Miquel Pujadó

De molt jove vas somiar, tot llegint novel·les rosa,
en el teu destí d'esposa, en l'amor que mai se'n va.
I vingué el teu Príncep Blau, i se't va endur al seu palau,
un fantàstic entresòl de Cornellà.

La grisor molt aviat va ofegar el conte de fades
L'esperança, així que bades, la podreix la realitat.
Decebuda, vas anar fent, trampejant l'avorriment,
però el pitjor encara no havia arribat.

Amb l'ajuda d'un precari i trist treball, i del conyac,
i del seu cervell primari, el teu príncep embriac
t'oferí com a primícia a partir d'un cert moment
una mena de carícia potser massa contundent.

Et va demanar perdó i vas dir que el perdonaves,
oscil·lant com tantes faves entre l'amor i la por.
Però ni un mes no van trigar les pallisses a tornar.
No recordes ja quina en fou la raó.

Les veïnes van sentir tirallongues de mentides
que explicaven les ferides sense denunciar el botxí.
Si tens un ull de vellut, és només perquè has caigut...
No s'ho creu ningú, però no hi ha res a dir.

Vas anar a veure la mare per tenir algú amb qui parlar
i només veure't la cara va agafar-te de la mà:
Per salvar el teu matrimoni -et va dir-, sigues pacient.

Més val viure amb un dimoni que un fracàs davant la gent!
Ara l'home és a l'atur... Sempre brama com un ase,
no et permet sortir de casa i, quan mires el futur,
sols veus cops, sols veus dolor, només veus una presó
i el teu cap estavellant-se contra un mur.
Reps quan torna del carrer si els cigrons no estan prou tendres,
si la puta del divendres no la hi ha mamat prou bé.
Reps si goses dir un sol mot, reps per res i reps per tot,
i de nit et poses bé i l'hi deixes fer.
De vegades, fent bugada, et sorprens cantussejant
tot plorosa una tonada de quan eres un infant.
Bessie Smith era la reina del vell blues i, ara que hi caus,
tu no has tingut gaire feina per ser la reina dels blaus!
Resignada, ets incapaç de trobar una altra sortida
que la que ofereix la vida quan es fon talment el glaç.
Així doncs, fins que la mort et permeti deixar el port,
sols faràs de sac de boxa i d'escarràs.
Et fa por deixar aquest pis, et fa por creuar la porta...
Creus que mai seràs prou forta per mirar de ser feliç.
El món de debò no és lluny: però s'esmuny
-de l'Infern estant no es veu bé el Paradís.
Si marxessis, no sabries on anar i, a més a més,
passarien gaires dies abans no et localitzés?
La justícia no t'empara.
Altres dones hi han cregut i potser són lliures ara,
però ficades al taüt!
En el món hi ha moltes naus amb les veles desinflades,
malvenudes i amarrades per un tràgic joc de daus.
Sovint miren l'horitzó, imaginant la cançó
que els farà oblidar algun dia el blues dels blaus.

Reflexió:

- Pots explicar la història que hi ha darrere la cançó?
- Quina relació hi ha entre la lletra i la música?
- Explica fets reals o ficticis?
- Com s'explica el comportament del protagonista?
- Quin paper té l'entorn? Quins són els arguments de la mare?
- Què cal que facin les dones en aquests casos?
- Diries que és una cançó de consol, reivindicativa?

Idees clau

- És important no fomentar les situacions que denigren les dones o pressuposen una superioritat masculina, ja que així normalitzem situacions de violència.

- Cal detectar la violència psicològica. Pot incloure amenaces, insults, ofenses, crits, intimidació, assetjament, fer córrer rumors o humiliar algú davant d'altres persones, mostrar indiferència, pressió, manifestacions de gelosia o actitud possessiva, controlant decisions o activitats.
- Cal evitar conductes de risc a les xarxes socials com penjar imatges íntimes o informació sensible.
- Justificar comportaments violents per mitjà de la gelosia i creure que és un senyal d'estimació i amor és un error.
- Quan se sent gelosia, cal tenir la confiança per poder compartir com se sent la persona i intentar solucionar-ho per mitjà de la comunicació, amb escolta i tranquil·lament.
- Si una noia es troba en situació de violència masclista, se l'ha d'escoltar amb atenció, no jutjar-la, oferir-li acompanyament per buscar l'ajuda d'una persona adulta.
- En les relacions afectivosexuals el consentiment és el pilar fonamental. El consentiment es produeix quan la persona està d'acord amb el que se li comenta o proposa, significa donar permís a alguna cosa, estar d'acord amb la proposta que se li fa.
- La metàfora de l'iceberg de la violència masclista ens explica que hi ha una violència visible i que hi ha també tota una massa de gel submergida, invisible, en què se sustenta la violència visible, que colpeja les dones en el dia a dia i que, en moltes ocasions, correspon a actituds naturalitzades.

Font: Gencat

LITERATURA

El divorci enforteix la família

Amb la introducció del divorci el 1981, es pot parlar de debilitament o d'enfortiment de la família en la societat espanyola? Segons i com ho mirem. Si parlem d'estabilitat, és indubtable que la introducció del divorci ha suposat una major vulnerabilitat del matrimoni i, com conseqüència, un debilitament de la família, almenys en algun dels aspectes. Però, si considerem les relacions de la parella en el matrimoni, podríem arribar a la conclusió oposada. Si pensem en la llibertat per formar parella, per triar entre casar-se i no casar-se i en la importància de les relacions afectives amb la justificació per contreure matrimoni, podríem pensar que ara aquest és més fort, que els sentiments i els llaços que uneixen l'home i la dona dins d'ell són més intensos i, per tant, podem dir que la família s'ha enfortit.

Alberdi. I. (1999). *La nova família espanyola*.

Reflexió:

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

- Respon la pregunta del text.
- Argumenta a favor i en contra dels matrimonis pactats entre famílies.
- El matrimoni pot sacrificar la seva convivència en benefici dels fills? Per què?

ARTS VISUALS

Escultura

Observar aquesta escultura

Estàtues de IA-IB i Khuaut Standing Egipte 4a Dinastia

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar aquesta escultura? Intenta fer una

descripció de les emocions que ha generat la seva observació.

- Creus que hi ha confiança i harmonia? En què et bases?
- Busca alguna imatge d'aquest grup escultòric de manera que els pugueu veure les cares.
- Ocorren avui dia fets com el que representa aquest conjunt escultòric?
- Quina era la situació dels drets humans en general en aquella època?
- Quina dret concret de la Declaració Universal es pot associar a aquesta obra?

Quadres

	<p>V. Pukirev. <i>Matrimoni desigual</i>, 1863</p>
	<p>R. Magritte, <i>Els amants</i>, 1928</p>

Reflexió.

- Tria una de les obres
- L'obra escollida és apropiada per a representar l'article 16? És forçada l'associació?

CURTMETRATGE

Família no nuclear

Reflexió:

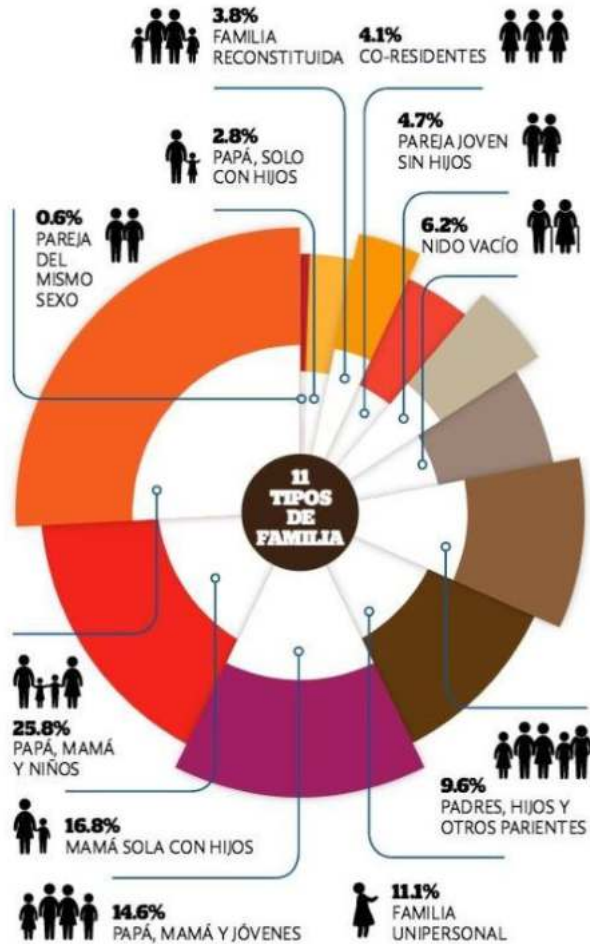
- Què ha estat i és una comuna?
- T'imagines la vida que es duia a la comunitat que es descriu?
- Què en diuen els pares? Què en diuen els fills?

Altres curtmetratges

Dret al matrimoni i a la família

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Diferents tipus de famílies

Fuente: WRadio

Reflexió:

- Un grup redacta un text que expliqui aquest poster amb paraules abans que l'altre grup l'hagi vist. El grup que no l'ha vist intenta fer un gràfic gràcies a l'explicació. Al final comparem si s'ha comprès per part dels dos grups.
- Algun aspecte d'aquesta informació que us hagi cridat l'atenció?
- Encaixa amb la percepció que teniu del vostre entorn social?

FER

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

- Actualitzar les dades d'aquesta informació i preparar un gràfic – triant el model que es vulgui: barres, gràfics lineals, piràmide, diagrama, etc. i que reflecteixi els canvis.
- Comparar l'actualització amb les dades del 2017 per tal de veure'n la tendència.

DIES INTERNACIONALS

Maig 15 Dia internacional de les famílies

Art. 20 Llibertat de reunió

1. Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques.
2. Ningú no pot ser obligat a pertànyer a una associació.

G. Pelliza da Volpedo. *El quart estat*, 1901

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre La llibertat de reunió?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions actuals relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre la problemàtica de les vagues?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria

7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió d'algun, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb l'article vintè de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

LA LLIBERTAT DE REUNIÓ I ASSOCIACIÓ

La llibertat de reunió i associació són llibertats individuals que impliquen la relació social amb altres individus. La llibertat d'expressió és el dret de comunicar als i les altres la pròpia interpretació del món o la pròpia opinió sobre qualsevol assumpte. Significa la llibertat d'agrupar-se, de trobar-se, *de reunir-se per a totes les finalitats que no siguin perjudicar els altres*, i implica que cada individu es pugui trobar o associar amb altres sense coaccions.

Aquesta llibertat està interrelacionada amb la llibertat de consciència que consisteix en el dret que té cada individu de viure d'acord amb les seves creences i poder-les explicitar, és a dir, expressar-les.

a. Dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques

Objectius: Analitzar quins fets, situacions i sentiments impulsen la gent a sortir al carrer i fer ús del seu dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques (art. 20 de la Declaració Universal de Drets Humans)

Pas 1: Mireu les fotografies

Reflexió:

- Quines són les raons per les quals es reuneixen aquestes persones?
- Agrupa les imatges que tenen alguna cosa en comú i explica per què?
- Què fa que les persones es mobilitzin, es reuneixin o s'organitzin conjuntament?

Pas 2: La llista

Confecciona una llista de coses, fets, situacions i persones que t'indignin, és a dir, que et produeixin enuig perquè ho consideres injust. Després ho compares amb el grup i després amb tota la classe.

JO	EL MEU GRUP	LA MEVA CLASSE

Pas 3: Per què sortim al carrer?

- Per què creus que la gent s'indigna en la nostra societat? I en altres societats? Comparteix les teves respostes amb els teus companys i companyes.
- Un cop llegides i relacionades les notícies amb els testimonis, recull les conclusions a què arribeu. Intenta identificar quines són les causes de la mobilització ciutadana.

Nota: Activitat resumida i extreta del material didàctic d'Intermon Oxfam "La rebelión de las plazas". Per veure l'activitat completa consulteu "Descargar recursos"

MIRADA NO VIOLENTA

LLIBERTATS DE REUNIÓ I D'ASSOCIACIÓ

Quan et pots independitzar un xic dels pares, pots anar a parar a grups més o menys organitzats que acaben imposant les seves lleis. Et sembla que les acceptes perquè vols i trenques amb les normes que se suposen establertes. Però cal vigilar que pots caure en altres paranys, que d'entrada semblen atractius i i et complauen, però que poden acabar essent cadenes.

Lectura: Bandes juvenils

El fenomen de les bandes juvenils és d'una gran complexitat, i tan interessant com desconcertant. Més enllà de les dades sociològiques, cal preguntar-nos sobre les singularitats sociopsicològiques d'aquestes bandes i els seus membres. Per què hi ha joves que en comptes de formar part de grups que fan activitats prosocials (agrupacions d'esbarjo, esportives...) opten per la violència en grup al carrer?

Les bandes (Ñetas, Latin King, Bloods, Crips, Mara Salvatrucha (MS-13), Trinitarios, Dominican Don't Play, Black Panthers, Texas...) són rivals entre elles, i els enfrontaments, a més de les habituals activitats delictives, representen un fet terriblement preocupant i costós a moltes ciutats i en un nombre cada vegada més gran de zones rurals arreu del món.

Tot i que actualment estan apareixent bandes femenines, en general són de sexe masculí i les dones hi desenvolupen funcions importants encobertes per ajudar els seus col·legues. N'hi ha a gairebé totes les nacions, i la seva composició ètnica reflecteix els barris que representen. Lluny de ser delinqüents comuns, configuren subcultures altament col·lectivistes en un món durament individualista. Importades principalment de l'Amèrica Llatina i dels països de l'Est, tenen un arrelament cada vegada més gran en la nostra societat. Recordem l'agressió brutal perpetrada en un parc de l'Hospitalet de Llobregat per un nombrós grup dels Ñetas (armats amb bastons, bats de beisbol, ampolles de vidre, navalles i pedres) contra uns joves dels Bloods. Això s'esdevenia el desembre de 2014. Segons informacions obtingudes dels Mossos d'Esquadra, a Catalunya (sobretot a Barcelona, a l'àrea metropolitana, i a les principals ciutats catalanes) hi ha aproximadament uns 3.500 joves que pertanyen a bandes. Tenen entre 13 i 24 anys, i són de 40 nacionalitats diferents, la majoria llatinoamericans, encara que també hi ha joves catalans.

Més enllà del seu embolcall aparatós, les bandes les integren adolescents i joves molt vulnerables que busquen un lloc al món. Viuen en la pobresa, en la marginació i en el col·lapse econòmic, i sovint en famílies desfetes i abusives. I aquesta llista no és exhaustiva. Les bandes prescriuen el que els joves han de pensar i sentir, com s'han de comportar i comunicar. Els brinden un "camí cap a la virilitat" i de millora de les seves condicions socials, i, per damunt de tot, un gran sentit de pertinença, una família que d'una altra manera no troben. Les conseqüències personals positives que se'n deriven (certesa, tranquil·litat, autoestima, respecte...) expliquen per què aquests adolescents i joves adults estan disposats a seguir en bandes juvenils, tot i els perills per a la seva integritat física.

Font: Bandas juveniles

Reflexió:

- Quina informació aporta aquesta lectura?
- Coneixes algun col·lectiu que respongui a aquests trets?
- Quins elements trobes a faltar a l'escrit?
- Quines són les dificultats per entrar i per sortir d'una banda?

FORÇA I VIOLÈNCIA

Aquests col·lectius tenen com a llenguatge comú la violència i força (sigui en forma de pressió, intimidació, xantatge, etc.). Intenta esbrinar la diferència entre força i violència

1. Quina diferència assenyalaries entre força i la violència?
2. Es pot fer força sense violència? Posa un exemple.

3. Es pot fer violència sense força? Posa un exemple.
4. Pot la violència ser brusca i enèrgica sense ser nociva?
5. Pot una persona ser violent sense violar els drets d'algú?
6. Pot una persona tenir sentiments violents sense participar en accions violentes?
7. Pot una persona participar en accions violentes sense tenir sentiments violents?
8. Pots recordar alguna situació en què s'hagi usat la força amb una bona disculpa per fer-ho?
9. Pots recordar alguna situació en què s'hagi usat la violència sense una bona disculpa per fer-ho?
10. Pots recordar alguna situació en què s'hagi usat la violència *amb* una bona disculpa per fer-ho?
11. Hauríem de recórrer mai a la força abans d'haver esgotat les alternatives pacífiques? Posa un exemple.
12. Creus que té sentit treballar per eliminar la violència en el món?
13. Creus que té sentit treballar per eliminar la força en el món?
14. És mai correcte perjudicar gent innocent?
15. Passa, a vegades, que la gent és tan infeliç o està tan enrabiada que vol perjudicar algú, fins i tot persones innocents?
16. ¿Pot ser mai una bona excusa per algú dir: "Estava tan embogit o embogida que no vaig poder evitar de fer-ho"? Posa un exemple, o explica el perquè no ho és.

MIRADA VIOLETA

Les sufragistes

El sufragisme va ser un moviment internacional de reivindicació del dret de les dones a exercir el vot. Originat als Estats Units d'Amèrica a finals de la dècada de 1840, i amb una forta implantació al Regne Unit. Des de 1865 el moviment es va estendre a gran part dels països europeus.

El sufragisme britànic va ser especialment actiu. Les reivindicacions es van anar ampliant, i incloïen, a més del dret de vot, el dret de les dones a rebre el mateix salari que un home pel mateix treball, el dret de les dones a ser les tutores legals dels seus fills i filles, juntament amb els pares, i la incorporació de les dones a la carrera judicial. La repressió contra les sufragistes es feia més dura a mesura que el moviment s'estenia: la Policia les expulsava dels actes oficials, les multaven, les perseguïen i les arrestaven.

Fent un sal en el temps i la geografia...

A la fi dels anys seixanta es crea el Moviment Democràtic de Dones a diverses ciutats, una organització clandestina, que treballa infiltrant-se en organitzacions cíviques, i esperonant les organitzacions de mestresses de casa que es van creant a poc a poc. En el marc d'aquestes organitzacions comencen les primeres mobilitzacions de dones amb reivindicacions sobre necessitats bàsiques, amb accions com talls de trànsit, manifestacions breus o vagues de consum. Entre 1970 i 1975 moltes d'aquestes

dones van ser detingudes pel seu activisme, i les seves organitzacions prohibides o suspeses.

Reflexió:

- Trobes que les dones han de tenir dret a vot?
- Per què creus que ha estat tan difícil per a les dones d'aconseguir el vot?

Per ampliar

Sufragi femení

Pel·lícula: Les sufragistes

Directora: Sarah Gavron, Regne Unit, 2015

Aquesta és la història de Mau Watts, una bugadera de 24 anys d'edat que es troba implicada en el moviment, però a poc a poc s'hi adhereix i entra a la xarxa de sufragistes, contactant amb Emily Divisen, confident de la reconeguda i buscada activista Emmeline Pankhurst.

SOBRE EL MOVIMENT FEMINISTA

Per detectar què saben o què pensen saber sobre el feminisme es pot proposar aquesta prova. Hem assenyalat amb una x la resposta correcta i també afegit uns comentaris per aclarir la resposta si fa el cas.

Què en saps del moviment feminista i de la lluita de les dones per la igualtat?

1. Què se celebra el 8 de març?

- El Dia de la Mare
- El Dia de la Igualtat
- El Dia Internacional de les Dones

El 1975 l'ONU va establir aquest dia com l'Internacional de les Dones per exigir drets laborals, però avui la reivindicació es fa extensiva a tots els àmbits.

En l'origen de la commemoració del 8 de març com a Dia Internacional de les Dones, tradicionalment s'han destacat diversos fets puntuals: la vaga de les obreres tèxtils nord-americanes de 1857, l'incendi de la fàbrica Cotton o el de la Triangle Shirtwaist Company, de Nova York el dia 25 de març de 1911, una indústria tèxtil on treballaven cinc-centes persones, en la seva gran majoria dones immigrants joves. En aquest darrer incident van morir 142 obreres que l'any anterior havien mantingut una important vaga per demanar millors condicions laborals

Ana Isabel Álvarez desmenteix aquestes versions a Los orígenes y la celebración del Día Internacional de la Mujer, 1910-1945 (KRK Ediciones). Aquesta investigadora no ha trobat proves de l'existència de l'incendi de la fàbrica Cotton ni de la manifestació de treballadores, com tampoc ho han fet historiadores com Renée Côte, Liliane Kandel o François Picq.

2. Quin és el color associat al feminisme?

- Lila x
- Blanc
- Rosa

L'enorme columna de fum que el 25 de març del 1911 sortia de la fàbrica Triangle Shirtwaist, a Nova York, on van morir 123 treballadores diuen que era de color lila. Les camises que els tocava fabricar aquell dia eren liles, però van fer vaga per reclamar sous i condicions dignes.

3. Quin va ser el primer estat del món a aprovar el sufragi femení?

- Nova Zelanda x
- Suècia
- Estats Units d'Amèrica

El Parlament de Nova Zelanda aprova, el 19 de març del 1893, el dret de les dones a participar en les eleccions. Un triomf que molt a poc a poc es va anar estenent a la resta de països: als Estats Units d'Amèrica el 1920, a l'URSS el 1917 i a Espanya el 1931.

4. Quina diputada espanyola va impulsar el dret a vot de les dones?

- Frederica Montseny
- Clara Campoamor x
- Dolores Ibárruri, la Passiònaria

Clara Camposamor va ser la impulsora del vot femení el 1931 i va bregar perquè la Constitució esborrés qualsevol discriminació entre gèneres. Les primeres eleccions amb sufragi universal van ser les del 1933.

5. Quin país encara nega el vot a les dones?

- Aràbia Saudita x
- Emirats Àrabs Units x
- Ciutat del Vaticà x

Ciutat del Vaticà només reconeix el dret a vot als cardenals, que són exclusivament homes. A l'Aràbia Saudita es permet el sufragi femení des del 2015 a les eleccions locals i als Emirats Àrabs Units no hi ha sufragi: ni homes ni dones tenen dret a vot.

6. Quantes dones han guanyat el premi Nobel, en qualsevol de les seves categories?

- 12
- 51 x
- 123

En realitat, les acadèmies de Suècia i Noruega han guardonat en 52 ocasions les feines de dones. Marie Curie en té dos.

7. Quina dona va ser nomenada primera cap d'estat, sense comptar les reines?

- Evita Perón
- Indira Gandhi
- Sirimavo Bandaranaike x

El 1960 Sri Lanka nomena Sirimavo Bandaranaike com a primera ministra

8. En quin any Espanya garanteix el mateix tracte a homes i dones?

- 1792
- 1978
- 1981 x

La Constitució espanyola del 1978 assumia la igualtat de drets, però fins al 1981 les dones solteres no poden independitzar-se sense consentiment patern. També es va aconseguir que les dones casades, sense permís del marit, podien obrir un compte corrent, tramitar el passaport, treure's el carnet de conduir o cobrar el salari.

9. Quant grava l'IVA rosa' els productes d'higiene femenina?

- 4%
- 10% x
- 21%

El govern espanyol teòricament va reduir de 10% a 4%, l'IVA dels productes d'higiene femenina (l'IVA rosa), com compreses i tampons, però aquesta mesura, mai no s'ha implementat.

10. Quina és la bretxa salarial entre homes i dones?

- 45%
- 5%
- 23% **x**

La diferència de sous per gènere a Catalunya és del 23,4%, que volen dir 6.460 euros menys cada any.

11. Quants països al món prohibeixen l'avortament en tots els supòsits?

- 135
- 6 **x**
- 67

Està totalment prohibit avortar, ni en cas de violació i ni tan sols per la inviabilitat del fetus o risc de mort per a la mare, a El Salvador, Nicaragua, la República Dominicana i a Andorra, Malta i Ciutat del Vaticà.

*Hem assenyalat amb una "X" la resposta correcta i hem posat una nota d'aclariment per si es vol fer un recompte col·lectiu.

Font: Dones Rebels

Reflexió:

- Quin és el teu coneixement sobre el moviment feminista?
- Creus que t'hauries de posar al dia?
- Per què creus que en saps tan poc?
- Quina pregunta creus que hi falta?

Per saber-ne més:

Dones que han fet d'una causa la seva lluita

Informe 'Repressió i Gènere. Resistències i aportacions a la lluita anti-repressiva des dels feminismes'

ACTIVITATS

MÚSICA

CANT DE LLUITA

de Roba Estesa

Som en acte de protesta.

Som mans fredes vora el foc.

Som la veu de la revolta,
netes de la por i el dol.

Disfressades d'utopia
emprendrem lluny del dolor
la recerca de la vida
a cavall de la raó.

Som en acte de protesta....

Coincideixen les mirades,
fixades en l'horitzó.
Potser avui farem victòria,
potser enterrarem el plor.

Som en acte de protesta.....

Doncs ens mantindrem alçades,
ja no ens veuran de genolls.
El Sol mantindrà la flama,
la Lluna encendrà passió.

Som en acte de protesta.....

Reflexió:

- El títol diu "cant de lluita"; de quina lluita es tracta?
- Què significa el vers: som la veu de la revolta netes de la por i el dol?
- Qui l'hauria de cantar? Per qui ha estat feta? A quin col·lectiu es dirigeix?
- Encaixen la lletra i la música?

LITERATURA

Vaga

Gioconda Belli

Vull una vaga on anem tots,
Una vaga de braços, de cames, de cabells,
Una vaga naixent en cada cos.
Vull una vaga
d' obrers
de coloms
de xofers

de flors
de tècnics
de nens
de metges
De dones.
Vull una vaga gran
Que fins l'amor abast.
Una vaga on tot s'aturi,
el rellotge
les fàbriques
el planter
els col·legis
el bus
els hospitals
la carretera
Els ports.
Una vaga d'ulls, de mans i de petons,
Una vaga on respirar no sigui permès
Una vaga on neixi el silenci
Per sentir els passos
del tirà que se'n va.

Reflexió:

- A què empeny o esperona el poema?
- Qui ha de fer vaga segons l'autora?
- Per què ha de servir la vaga?

ARTS VISUALS

Robert Koehler. *La vaga*, 1866

Antonio Berni. *La vaga*, 1934

Emilio Longoni. *Orador de la vaga*, 1890-1891

Vicente Cutanda. *Vaga d'obriers a Biscaia*, 1892

Reflexió:

Dividiu-vos en quatre grups i trieu un quadre. Analitzeu-lo. Per ajudar podeu respondre algunes preguntes:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- Apareixen víctimes de violacions de drets humans? En cas afirmatiu, se sent empatia cap a elles?
- Quins altres personatges apareixen? Quines expressions tenen?
- Ocorren avui dia fets com els representats? En quins llocs? Per quines raons?

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

- L'obra pren partit sobre el tema tractat o es limita a exposar-lo sense pronunciar-se? És ambigua, es presta a diferents interpretacions?
- L'obra escollida és apropiada per representar l'article núm. 20?

CURTMETRATGE

Dret a reunir-se en públic

Reflexió:

- Has reconegut alguns dels líders que surten en el curt?
- Quina sol ser la resposta del poder?
- Què et sembla aquest recull d'imatges?
- Com encaixa amb l'article 20 dels Drets humans?

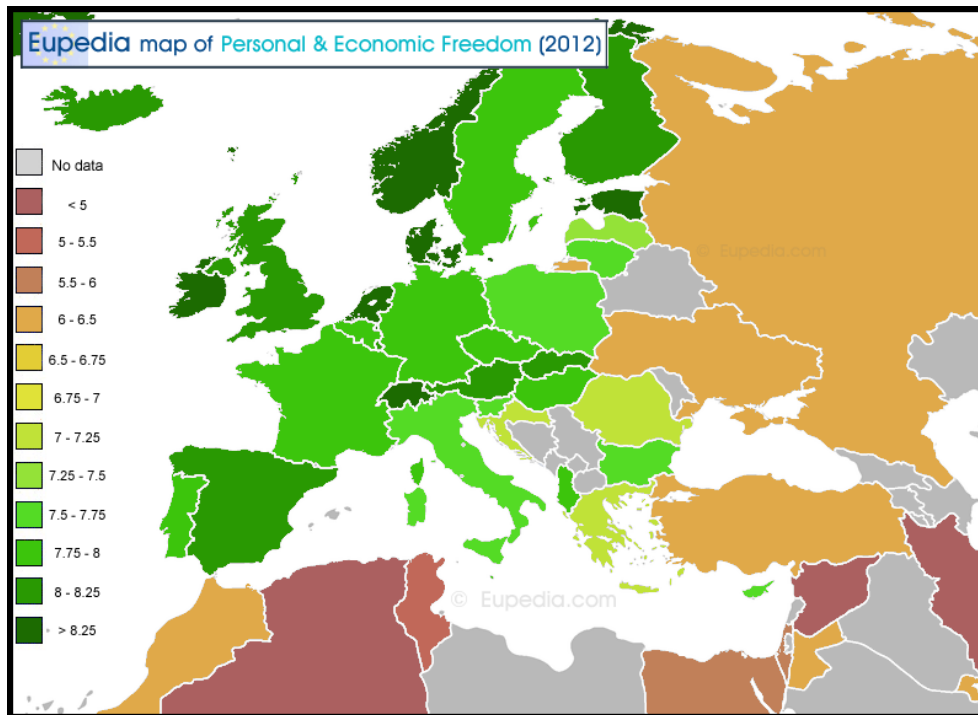
Trailer de la pel·lícula *Les sufragistes*

Reflexió:

- Quines idees del tràiler t'han semblat interessants?
- Quina relació pot tenir la pel·lícula amb el dret a la llibertat de reunió i associació?

ESTAT QÜESTIÓ

Mapa de la llibertat personal i econòmica

Mapa interactiu sobre la llibertat associació

Reflexió:

- Què ens diuen aquestes xifres?
- Quin és el país amb més llibertats?
- I quin amb menys?
- Quines són les causes i les raons, a parer teu?
- Intenteu consensuar informacions i opinions.

FER

En petits grups prepareu una entrevista a una persona significativa del món de l'associacionisme, sindicats, entitats culturals, etc. Podeu pensar si li demanareu que vingui a l'aula, si l'anireu a veure, si ho fareu a través de Facetime o altres. D'entre totes les aportacions dels grups, decidiu les qüestions més importants i, quan ho tingueu preparat, realitzeu-la.

DIES INTERNACIONALS

Maig 3 Dia Mundial de la Llibertat de Premsa

Art. 21 Dret a la participació

1. Tota persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o per mitjà de representants lliurement elegits/elegides.
2. Tota persona té dret, en condicions d'igualtat, a accedir a les funcions públiques del seu país.
3. La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat de l'Estat; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions autèntiques, que hauran de fer-se periòdicament per sufragi universal i igual i per vot secret o per altre procediment equivalent que garanteixi la llibertat del vot.

Alfred Bramtot. *Sufragi universal*, 1891

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar

3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb l'article vint-i-unè de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

DEMOCRÀCIA

La **democràcia** és una forma d'organització política que té com un dels principals trets la participació, de manera que la presa de decisions respongui a la voluntat col·lectiva a través dels seus representants.

És una forma d'organitzar la vida pública d'un col·lectiu. És una forma de convivència social en la qual tothom és lliure i igual davant la llei. Parlem de *democràcia directa* quan les decisions són adoptades directament i indirecta, o representativa quan la decisió és adoptada per persones que representen el col·lectiu.

Es parla de *democràcia participativa* quan les i els ciutadans es poden organitzar de manera que exerceixen una influència directa en les decisions públiques o quan es

facilita a la ciutadania amplis mecanismes plebiscitaris.

L'any 2017, Espanya va quedar al lloc 19, en l'últim lloc dins de la llista de les plenes democràcies.

Reflexió:

- Quin diries que és el dèficit democràtic de l'estat espanyol que es troba prop de les democràcies "defectuoses"?

LA DICTADURA, EL CONTRARI DE LA DEMOCRÀCIA

En el mapa, més de dos terços de tots els Estats contemporanis són similars a una dictadura. Totes les dictadures tenen tres característiques:

1. El poder és controlat per una persona o un grup petit de persones. A aquesta persona o persones cal prestar submissió.
2. El dictador i els seus partidaris escriuen les lleis de la manera que ells volen.
3. Hi ha mecanismes per controlar la informació, reprimir l'oposició i la resistència, i manipular el sistema polític per mantenir el poder.

Activitat:

Respon individualment si aquestes afirmacions són certes o falses:

- En una dictadura el poble té el poder suprem
- La dictadura té mecanismes per controlar la informació
- En una dictadura les lleis s'interpreten arbitràriament
- La dictadura és un poder controlat per una persona o un grup petit de persones
- En una democràcia el poble té el poder suprem
- Qui s'oposa a una dictadura creu que els seus drets no són respectats.
- En una democràcia tothom pot votar
- En una dictadura no hi ha eleccions amb garanties

Després poseu en comú les respostes.

SUFRAGI UNIVERSAL

El **sufragi universal** consisteix a dotar del dret a vot a tota la població adulta d'un Estat, independentment de la seva raça, sexe, creences o condició social. Dit amb contundència: cada persona, un vot.

L'assoliment del sufragi universal s'ha donat a partir d'una evolució en la democràcia. Després de la Revolució Francesa, el poder polític va començar a estar a les mans de cambres de representants, per la qual cosa era necessari regular el sistema d'elecció. Així es va començar amb el sufragi censatari quan només votaven les persones amb determinats requisits d'instrucció, renda i classe social; passant més tard pel sufragi masculí (segona meitat del segle XIX), quan podien votar tots els homes que sabessin llegir i escriure. Fins arribar al sufragi femení (principis del segle XX), a la inclusió dels analfabets i gent de totes les races (segona meitat del segle XX).

Llista sobre les dates en les quals es va aconseguir implantar, per primera vegada, el sufragi universal amb un marge de més de 100 anys.

- Buscar informació recent sobre el sufragi universal en el món.

Reflexió:

- Posa per ordre d'anys els països que van establir el sufragi universal.
- Et sorprèn alguna data?
- Quin és el país que primer va implantar el sufragi?
- I el darrer?
- Espanya quin paper hi fa?

MIRADA NO VIOLENTA

VOT MASCULÍ

Llista comparativa d'alguns països amb sufragi femení

Per ordre d'aprovació:

Països	Dret masculí al vot a eleccions nacionals	Vot de les dones amb igualtat als homes
Nova Zelanda	1879	1893
Austràlia	1901	1902
Finlàndia	1906	1906
Noruega	1898	1913
Dinamarca	1920	1915 (des de 1908 podien votar les dones de més de 25 anys i que paguessin impostos)

Rússia	1918	1918
Alemanya	1867	1919
Suècia	1909	1919
Països Baixos	1917	1919
Regne Unit	1918	1928 (des de 1918 podien votar les dones majors de 30 anys)
Espanya	1869	1931
França	1848	1944
Itàlia	1929	1945
Grècia	1950	1952
Índia	1950	1952
Colòmbia	1889	1961
EUA	1870	1965 (des de 1920 podien votar només les dones de pell blanca)

Adaptat de SUFRAGI FEMENÍ

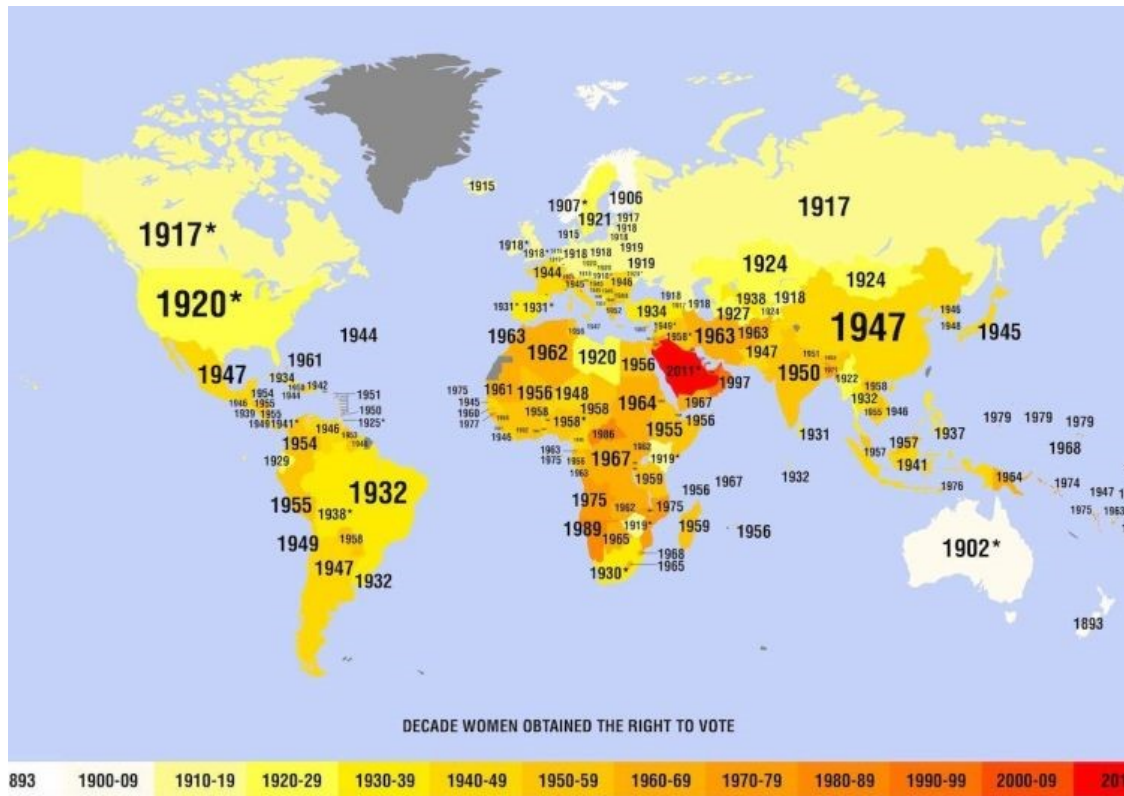
Reflexió:

- Què et crida l'atenció d'aquestes dades? (NOTA PEL PROFESSORAT: Fora interessant que els nois i noies s'adonessin de les distàncies diferents entre el vot masculí i femení en els diferents països. A Finlàndia es concedeix el vot alhora a homes i dones mentre que a Espanya hi ha més de 60 anys de diferència i a França quasi 100.)
- Hi ha algunes constants? Buscar els elements comuns i els diferencials d'aquesta informació.
- Ara que gairebé a tots els països del món s'ha concedit a les dones el dret al vot, significa que la lluita ha acabat?

Per ampliar: Sufragi femení

MIRADA VIOLETA

El mapa ens mostra l'any en què les dones van obtenir el dret al vot

Extret de: El dret de vot: una de les primeres lluites feministes

Reflexió:

- Què ens diuen aquestes xifres?
- Com s'expliquen aquestes desigualtats? Com pot ser que a Nova Zelanda les dones tinguessin vot el 1893, a Suïssa el 1971, i alguns països com Aràbia Saudí encara no el tinguin?
- Quin salt hi ha de tenir vot a participar activament?

Països sense sufragi femení

Actualment, alguns països encara no reconeixen el sufragi a les dones i si el reconeixen (com el Líban), és d'una manera diferent pels homes i per les dones. La llista següent inclou els països que no permeten el sufragi ni a homes ni a dones que són:

- **Bhutan**: un sol vot per cada família, i només en eleccions a nivell local.
- **Brunei**: vot limitat a 175.000 persones (la majoria homes) elegides pel govern. Les dones només poden votar a les eleccions locals.
- **Líban**: Poden votar en certes condicions: les dones requereixen una prova educativa, els homes no. Vot obligatori per a homes, opcional per a dones.
- Emirats Àrabs Units: el sufragi és limitat, tant per homes com per dones.
- Ciutat del Vaticà, on només els cardenals poden triar el cap d'estat.

De Sufragi Femení

El cas d'Aràbia Saudita. Aràbia Saudita permet el vot femení, però les prohibicions segueixen

Reflexió:

- Quines creus que han de ser les lluites per aconseguir la igualtat que s'han de dur a terme encara avui?
- Quin tipus d'accions es poden proposar per fer sentir la seva veu?
- Creus que hi ha possibilitats d'èxit? Com?

Dret a participar en la presa de decisions polítiques

Pel que fa a la presència de les dones en la presa de decisions, la proporció és encara molt baixa. Tot i que en les últimes dècades s'han produït canvis importants i el nombre de dones és considerablement més gran, les diferències entre dones i homes continuen sent importants.

- a. L'any 2006, només hi havia 7 dones caps d'Estat en el món:

Michelle Bachelet a Xile
Ellen Jonson-Sirleaf a Libèria
Mary McAleese a Irlanda
Vaira Vike-Freiberga a Letònia
Tarja K. Jalonen a Finlàndia
Gloria Macapagal a Filipines
Angela Merkel a Alemanya

- I avui, quantes dones hi ha que siguin caps d'estat? Actualitza la informació.

- b. Les dones de tot el món estan aconseguint major representació a institucions polítiques, econòmiques, culturals... i estan ocupant l'espai públic. Segons l'Institut d'Investigacions i Capacitació de les Nacions Unides per a les Dones (Instraw), les dones (el 2018) han aconseguit el 16% de representació parlamentària. Tot i que aquesta dada representa un èxit molt relatiu, és un gran pas que permet visibilitzar les dones en una esfera que fins ara els estava vedada. A més, tenim dades molt significatives dels canvis que s'estan produint a alguns països i que ens permeten ser optimistes:

Ruanda 48%
Suècia 45,3%
Costa Rica 38,6%
Espanya 36%
Mèxic 22,6%
Mauritània 17,9%

Mitjana d'Àsia 16,1%

Reflexió:

- En primer lloc, actualitzeu les dades i completeu-les buscant els països que us puguin interessar.
- Comenteu què significa aquests tants per cent.
- Com s'explica la desproporció entre un 48 % i un 16%?

ACTIVITATS

MÚSICA

DEMOCRÀCIA de Quim Vila

Quan la gent és qui ho demana res ni ningú ho pot aturar.
Som majoria manifesta que en pau pretén tan sols votar.
Sense ira ni rancúnia cerquem un canvi en positiu,
que el reclam d'anar a les urnes enlloc no és un gest agressiu.

Per un estat competent, modern i transparent
jo demano... DEMOCRÀCIA!
Per un país més just, socialment robust
jo reclamo... DEMOCRÀCIA!
Per una llei de tots fruit dels nostres vots
jo demano... DEMOCRÀCIA!
Per un marc cultural divers, tradicional
jo reclamo... DEMOCRÀCIA!

Quan la gent és qui ho demana res ni ningú no ho pot aturar.
La llei va sempre pel darrere de la voluntat popular.
Decidits, ni un pas enrere cridem ben fort que ens senti el món!
Sens violència de cap tipus volem parlar amb els nostres vots!

Per un estat competent, modern i transparent...

Reflexió:

- Quines són les competències d'un estat democràtic segons el cantautor?
- Hi estàs d'acord? Justifica la teva resposta.
- Quina característica hi afegiries?

LITERATURA

Si el món fos

de Joana Raspall

Si el món fos escrit en llapis,
podria esborrar la lletra
que vol ferir;
podria esborrar mentides
que no cal dir;
n'esborraria l'enveja
que porta mals;
n'esborraria grandeses
de mèrits falsos...
Però és escrit en tinta
de mal color:
el color brut de la guerra
i del dolor.
Qui voldria escriure un nou món
més just i net?
Potser que tu i jo ho provéssim,
ben valents, lletra per lletra,
des del nostre raconet...

Reflexió:

- Si l'autora pogués, quines coses esborraria del món?
- Pots imaginar quines mentides esborraria?
- I quines enveges?
- Quins mèrits falsos?
- Quines coses esborraries tu, del món si es pogués?
- Perquè la tinta és de mal color? Quin són els colors de la guerra i del dolor?
- Si "tu i jo" som tots nosaltres, perquè no ho provem?
- Creus que cadascú on és pot fer alguna cosa per que el món sigui millor?
- És un poema trist o esperançador?
- Quina relació establiries entre el poema i l'article 21?

ARTS VISUALS

Triu un dels dibuixos i observa'l atentament:

Achille Beltrame. *Militants sufragistes arrestades*, 1906

Achille Beltrame. *Sufragistes en vaga de fam alimentades per força a la presó*, 1913.

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar el dibuix? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- Apareixen víctimes de violacions de drets humans?
- Quins altres personatges apareixen? (responsables de les injustícies, aliens als successos, aliens, però, eventualment responsables per omissió, etc.).

- Passen avui dia fets com els representats? En quins llocs? Per quines raons?
- Se sap si l'autor tenia alguna preocupació per les qüestions socials o polítiques del seu temps?
- L'obra pren partit sobre el tema tractat o es limita a exposar-lo sense pronunciar-se? És ambigua, es presta a interpretacions diferents?
- L'obra escollida és apropiada per representar el dret al qual l'hem associat? És forçada l'associació? Potser encaixaria millor amb algun altre dret de la Declaració Universal? O potser amb cap?
- Buscar altres obres (de la mateixa època, anteriors o posteriors), en les quals es reflecteixi el tema del dret en qüestió, ja sigui a través de la seva representació, de la seva vulneració o del seu gaudi.

CURTMETRATGE

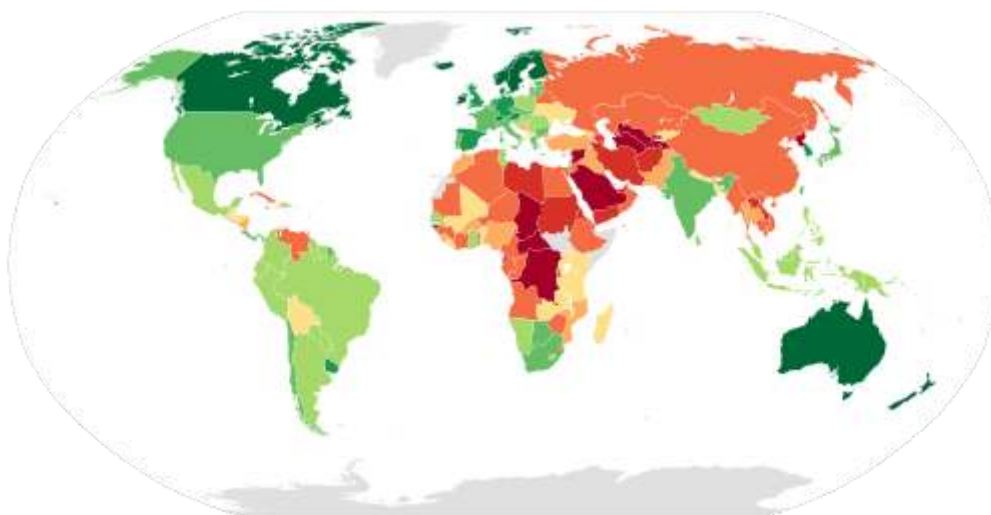
Dret a la democràcia

Reflexió:

- Què explica el vídeo?
- Per què discuteixen tot cridant?
- Quin paper hi fa l'infant que vol parlar pel micròfon?
- Què imagines que dirà l'infant?

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Mapa de l'Índex de Democràcia de *The Economist* 2018.

**Democràcies
plenes**

**Democràcies
imperfectes**

**Règims
híbrids**

**Regims
autoritaris**

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-
NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la
generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

9-10
8-8.99

7-7.99
6-6.99

5-5.99
4-4.99

3-3.99
2-2.99
0-1.99

De DEMOCRÀCIA

Reflexió:

- Quina és la teva percepció respecte a la situació democràtica dels diferents països del món?
- Què significa que hi hagi tan poques democràcies plenes?

FER

Buscar alguna persona que hagi viscut en un país no democràtic i preguntar-li quina diferència troba quan es viu en un estat democràtic. Pot ser algun avi que hagués viscut sota la dictadura espanyola.

DIES INTERNACIONALS

Setembre 15 Dia internacional de la democràcia

Maig 21 Dia mundial de la diversitat cultural per al diàleg

Art. 28. Els drets d'aquesta Declaració han de ser respectats

Tota persona té dret a un ordre social i internacional en què els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració puguin ser plenament efectius.

Honoré Daumier. *La insurrecció*, 1860

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre l'efectivitat dels drets humans?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en	Vivenciar experiències

relació amb la situació que es planteja?	passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb l'article vint-i-vuitè de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

ORDRE SOCIAL I INTERNACIONAL

Parlem d'ordre social quan una bona part dels actes socials, individuals i de grups o corporacions tenen com a finalitat el benestar general i el manteniment d'un ordre establert.

Com es crea i es manté l'ordre social? Podem dir que hi ha tres actituds bàsiques:

- **La conformitat social:** una conducta que obeeix o encaixa en una norma social (costums, lleis, sexualitat, religió...). Normalment ve imposada per la força dels grups dominants o per les necessitats de subsistència.
- **El consens:** acord afirmatiu o aprovació i respecte d'una norma social (implica un cert grau de solidaritat i un sentit d'identitat comú). No necessàriament implica **conformisme**.

- Per conformitat o per consens, sempre es produeix un cert grau de **cohesió**. Però aquesta es veu sempre amenaçada per les forces centrífugues resultants dels processos interns de diferenciació.

a. Sinònims i antònims

Ordre social és sinònim i antònim de...

- Organització
- Desordre
- Anarquia
- Revolució
- Confusió
- Harmonia
- Desgavell

b. Vetllar pels drets

Perquè els drets puguin ser efectius, cal que s'implementin i, per tant, hi ha d'haver qui tingui el deure de vetllar per ells i fer-los complir.

- Qui s'ha d'ocupar que aquests drets siguin plenament efectius?
- Quins organismes o institucions han de vetllar pels Drets?
- Només ho han de fer els estats, les ONGs ?
- Els ciutadans podem fer alguna cosa?

c. Xarxes d'efectes

Activitat per ajudar a comprendre el món com una xarxa complexa de relacions interdependents i adonar-se de l'equilibri delicat que existeix entre les parts d'aquesta xarxa, perquè qualsevol canvi en una part de la xarxa afecta el conjunt. Per exemple, la contaminació ambiental en un lloc pot afectar les cadenes alimentàries, la salut, les condicions de vida i els mitjans de vida de molts altres llocs, el coronavirus, etc.

Per a ajudar l'alumnat a adonar-se de la complexitat d'aquestes interrelacions, podeu dividir la classe en un nombre parell de petits grups i assignar a cadascun d'ells una oració a manera d'enunciat; assignar a dos grups almenys la mateixa oració.

Les oracions han d'expressar un fet (per exemple "El 30 % de la població està infectada amb el virus del VIH/SIDA") o començar amb les paraules "Què passaria" (per exemple "Què passaria si les dones tinguessin tants béns com els homes?"). Cada grup escriu la seva oració en la part superior d'una fulla de paper. Sota l'oració haurien d'escriure tres conseqüències d'aquesta oració (per exemple "Els pares de molts infants moriran", "Molts infants naixeran infectats amb el virus del VIH/SIDA", "Els serveis nacionals d'atenció de la salut aniran sobrecarregats").

A continuació, sota cadascuna d'aquestes tres conseqüències, haurien d'escriure tres conseqüències de cadascuna d'elles (per exemple sota "Els pares de molts infants moriran" podria escriure's "Les famílies i els serveis socials haurien de suportar una càrrega excessiva per a atendre els orfes", "Hi haurà menys treballadors", "Molts infants no tindran pares que puguin criar-los com cal"). El resultat és una xarxa gràfica dels efectes i aquesta xarxa es podria seguir desenvolupant. Demanar als grups als quals s'hagi assignat la mateixa oració que comparin el seu treball i ho analitzin.

Analitzeu les implicacions dels drets humans d'aquestes xarxes i la manera com cada qüestió pot afectar molts aspectes de la societat i pot implicar molts països diferents.

Oracions possibles:

- *La majoria de la població mundial viu per sota de nivells de pobresa*
- *A Espanya, un de cada tres habitants es troba en risc d'exclusió*
- *S'estima que 7 de cada 10 persones que moren de fam al món són dones i nenes*
- *En l'esclavitud moderna, la forma més comuna és el tràfic de persones amb finalitats de prostitució*
- *L'edat mitjana de maternitat és als 31 anys*
- *Entre els i les joves hi ha una disminució d'hàbits esportius*

Es poden buscar fets que siguin propers a l'alumnat: sobre bullying, addiccions, etc.

LES EMPRESSES I ELS DRETS HUMANS

Amb l'aparició de l'economia mundial, avui dia moltes empreses tenen més mitjans financers, poder i influència sobre la vida de les persones que els governs. Mentre que aquests han de respondre per llei davant els seus ciutadans, les empreses, especialment les que realitzen operacions en molts països diferents del món, tenen poca responsabilitat legal davant la població.

Com a conseqüència, es plantegen cada vegada més qüestions de drets humans en relació amb les empreses transnacionals.

a) A quin país o estat han de rendir comptes?

Plantejar aquestes qüestions:

- De quina manera poden les grans empreses transnacionals violar els drets humans dels seus empleats? De la població en general?
- De quina manera podria una empresa d'aquest tipus utilitzar la seva influència per promoure els drets humans?
- Per què podria ser beneficiós per a una empresa ajustar-se a les normes de drets humans? Per què podria ser un desavantatge?
- S'ha de demanar a una empresa que rendeixi comptes sobre la seva observança de les normes de drets humans?
- Quina pressió poden exercir els ciutadans i les organitzacions no governamentals

(ONG) sobre les empreses perquè respectin les normes de drets humans?

Codi de conducta de les empreses

Algunes empreses han respost a la creixent pressió que s'exerceix sobre elles perquè s'ajustin a les normes de drets humans elaborant codis de conducta que han d'utilitzar totes les companyies que la integren i els seus associats comercials.

Plantejar a l' alumnat el següent: suposeu que heu estat contractats per una gran empresa transnacional (per exemple un fabricant de peces de vestir, una companyia petrolera) per a ajudar-la a elaborar un codi de conducta.

Treballant en petits grups, redacteu una llista dels principis que l'empresa hauria d'aplicar en tots els aspectes del seu treball. Incloure consideracions sobre drets humans, pràctiques laborals i medi ambient. Compareu tots els projectes i combineu-los per a crear un document final.

Seria útil que compressin la seva llista amb "el Pacte Mundial", una llista de principis iniciada per Kofi Annan, Secretari General de les Nacions Unides, en 1999.

MIRADA NO VIOLENTA

El dret a la pau, implícit en la Declaració Universal, en la mesura que aquesta era una resposta als horrors de la Segona Guerra Mundial, però no recollit en el seu articulat. Entre altres disposicions, en la mesura que el dret a la pau és un dret necessàriament "transversal", que impregna les diferents activitats de les Nacions Unides, la UNESCO va aprovar, el 1999, la Declaració sobre una Cultura de Pau:

"Reconeixent que la pau no només és l'absència de conflictes, sinó que també requereix un procés positiu, dinàmic i participatiu en què es promogui el diàleg i se solucionin els conflictes en un esperit d'enteniment i cooperació mutus".
D'Amnistia internacional

ORDRE SOCIAL: PAU

Acceptem que un conflicte és la manifestació d'una rivalitat o incompatibilitat econòmica, ideològica, lingüística, religiosa, etc. entre persones i entre col·lectius. Solen enfrontar les persones, els grups socials, els estats i tenen intensitats diferents; algunes són tolerables, altres s'expressen mitjançant la confrontació, les vagues o la guerra.

El concepte de pau

El concepte de pau va unit a una sèrie de conceptes positius com la justícia, la igualtat, el respecte. Això vol dir, doncs, que està de l'altre costat de la injustícia, la desigualtat i la intolerància.

¿Es possible la pau?

La pau és un anhel, un desig, un ideal, però sobretot és una aposta de l'ésser humà per millorar les condicions de vida de milers i milions de persones que viuen l'horror i l'infern de la guerra en les seves múltiples formes. Mentre la despesa militar va augmentant d'any en any, al món la capacitat de desenvolupament va disminuint.

SIGNIFICATS DE LA PARAULA PAU EN DIFERENTS LENGÜES

- Sahlom: en hebreu la pau sigui amb tu
- Sala'am: en àrab vincle amb Al·là
- Eirene: en grec harmonia a l'interior del grup
- Pax: a Roma ordre i autoritat
- Shanti: en hindú esperit temperat, pau mental
- Hop'ing: en xinès esperit temperat, ordre polític
- Heiwa: en japonès harmonia

Buscar en altres llengües

- Fer dibuix a partir d'algun d'aquests noms i convertir les distintes aportacions amb un mural que pugui veure tot el col·legi o institut

Com arribar a una cultura de la pau?

M. Merle a *Pacifisme et Internationalisme*, apunta quatre maneres d'aconseguir-la:

a) A través de la força. Aquesta és la visió dels partidaris de l'armamentisme que defensen la paradoxal idea que per "per aconseguir o conservar la pau cal estar preparat per a la guerra".

b) Mitjançant el dret o les lleis que siguem capaços de promulgar i fer respectar els éssers humans. A la base d'aquesta proposta hi ha la capacitat de raonar i d'aconseguir superar els conflictes pacíficament.

c) Mitjançant el progrés. Aquesta és la visió dels que creuen en el progrés científic i en les possibilitats il·limitades de la tècnica i de la industrialització com salvadores de diferències i divergències.

d) A través d'una actitud manifestament anti-violenta, practicant el valor de la pau, no només com a consigna política i social sinó també en la intimitat, procurant guanyar petits baules dia a dia.

Una cultura de la pau eliminaria el primer punt i se centraria en els tres últims.

Reflexió:

- Comentar la raonabilitat i la viabilitat de cadascuna d'aquestes propostes.

MIRADA VIOLETA

ESTEREOTIPS DE GÈNERE

Els estereotips de gènere són el conjunt de qualitats i característiques psicològiques i físiques que s'assignen de manera diferenciada a homes i dones. Conjunt de clixés, concepcions, opinions o imatges generalment simplistes que uniformen les persones i adjudiquen característiques, capacitats i comportaments determinats a les dones i als homes. Exemple: Es diu que els homes són valents, decidits, desafiants, dinàmics, racionals, francs, etc. i que les dones són submises, sensibles, passives, tendres, pacients, bondadoses, etc.

Els estereotips de gènere no són inamovibles i es modifiquen en la mesura que la societat evoluciona i canvia. Amb tot, hi ha una pauta que ha estat constant i que ja s'ha avançat anteriorment: el valor que es concedeix socialment als estereotips és molt diferent si es tracta dels que s'atribueixen als homes (els masculins) i els que s'associen a les dones (els femenins). Mentre que existeix una valoració positiva dels estereotips masculins, els femenins solen estar socialment devaluats.

Ompliu aquesta graella amb el que considereu que són estereotips:

ESTEREOTIPS FEMENINS	ESTEREOTIPS MASCULINS

- Una vegada fet el llistat clàssic i després de comentar-lo, canvieu-los de columna i argumenteu la seva defensa, per exemple si hem posat que els homes són valents, ara ho direm de les dones i hem de buscar raons que ho justifiquin.

Reflexió:

- L'exercici ha contribuït a fer reflexionar sobre els estereotips?
- Aquesta activitat m'ha ajudat a identificar estereotips dels que no era conscient?

- L'activitat m'ha permès reconèixer estereotips generalitzats que donava per bons?
- Què ha passat quan hem invertit les qualitats?
- De què m'he adonat?
- L'activitat m'ha ajudat a comprendre el paper dels estereotips?

En termes tradicionals, amb caràcter molt bàsic i general, els estereotips de gènere en què ens estructuram com a societat són els següents:

Esponaneïtat	Raó
Tendresa	Agressivitat
Feblesa física	Força física
Intuïció	Intel·ligència
Acceptació	Autoritat
Superficialitat	Profunditat
Submissió	Domini
Passivitat	Activitat
Abnegació	Inconformisme
Volubilitat	Tenacitat
Dependència	Independència

Si bé és cert que actualment moltes persones qüestionen els estereotips de gènere, encara avui continuen estant molt presents. Només cal fer una anàlisi de la publicitat i dels arguments de les pel·lícules més «taquilleres», sobretot entre el públic juvenil. Els estereotips són negatius tant per als homes com per a les dones, ja que es presenten com a models tancats i dificulten el desenvolupament de les qualitats individuals independentment del sexe de les persones. A més, tal com es podrà comprovar tot seguit, generen desigualtats de gènere i provoquen situacions de discriminació envers les dones.

ESTEREOTIPS I ANUNCIS PUBLICITARIS

Triar uns quants anuncis publicitaris de la premsa, revistes, radio, televisió o valles publicitàries que continguin referents de gènere i fer-ne una anàlisi exhaustiva tant de les imatges com del text, ja sigui escrit o oral.
(Es pot adaptar l'exercici preparat per l'article 3)

Pots ajudar-te amb alguns tòpics que t'ofereim i que solen ser comuns als espots publicitaris:

Els homes

- Són els protagonistes i el centre d'atenció.
- Són actius, enèrgics, vitals i cerquen sempre el triomf.
- Els solen mostrar fora de la llar.
- Solen tenir autonomia: busquen l'èxit, la llibertat: són un fi en si mateixos.

Les dones

- Són persones passives, obedients i dependents.
- Simbolitzen la tendresa, la sensualitat, l'amor i la preocupació pels altres.
- Les imatges són de la llar i tenen a veure amb la cura de la família.
- Solen ser dependents, sempre hi ha algú al darrera: són un mitjà.

En definitiva, la qüestió és: tenen el mateix tractament?

MITES SOBRE EL FEMINISME QUE CAUEN PEL SEU PROPI PES

Comentar algunes d'aquestes frases estereotipades:

- Les feministes lluiten contra els homes
- Totes les feministes són lesbianes
- Les feministes són unes amargades
- El feminisme és el mateix que el masclisme però a l'inrevés
- Les feministes no són «femenines»
- Només les dones poden ser feministes
- El feminisme està bé, menys quan és radical

Reflexió:

- Creus que has estat educat o educada com els teus germans o germanes?
- Esperes que les noies tinguin un comportament diferent que els nois?
- Critiques per igual les joves i els joves si, per exemple, els veus bevent al carrer?
- Imagina't que un amic teu deixa la seva feina per cuidar la seva filla acabada de néixer; què en pensaries?

ACTIVITATS

MÚSICA

Si ens deixéssim de romanços

Lletra de Xesco Boix

Música Zaret, Singer.

Si ens deixéssim de romanços

Si ens estiméssim com cal,

el món podria ser un paradís terrenal,

el món podria ser un paradís, tant llis,

el món podria ser un paradís.

Si cada petit pugués tenir un bressol,
si els treballadors poguessin pendre el sol,
si tothom tingués habitacles com cal,
el món podria ser un paradís, tant llis
El món podria ser un paradís.

Si ens deixéssim de romanços ...
Si tothom sabés aquest petit secret,
el de pensar en els altres i oblidar-se un poquet,
no caldrien metges ni estupefaents.
Tots viuríem més que contents, recontents
tots viuríem més que contents.

Si ens deixéssim de romanços ..

Escoltar-la AQUÍ

Reflexió:

- Què vol dir "deixar-se de romanços"?
- En què consisteix deixar-se de romanços segons la cançó?
- Diries que efectivament no ens estimen com cal?
- Quin dels *romanços* creus que és més important?

LITERATURA

La pau

d'Apel.les Mestres

A la Haia hi ha un palau
de superba arquitectura:
és el temple de la Pau,
la Divinitat futura.
Però des que els sobirans
hi hostatjaren la Deessa,
no hem tornat més, els humans,
a contemplar sa bellesa.
I em temo que aqueix palau,
de tan magistral fatxada,
siga una presó on la Pau

hi deu viure engrillonada.

Reflexió:

- Buscar informació sobre el temple de la Pau de La Haia.
- Què hi passa en aquest palau?
- Com expliques que la pau pugui estar empresonada?

ARTS VISUALS

QUADRE:

Rosina Mantovani Gutti. *Fer les paus*, 1943

MURAL

Paz, mural en Chipre

Reflexió:

- Descripció dels personatges: qui són, què fan?
- A quina "pau" es refereixen les dues imatges?
- Quina creus que expressa més clarament l'enunciat de l'article 28?

*També suggerim treballar el mural sobre la pau i sobre la guerra de Picasso que es troben al Temple de la Paix. Vallauris. França

CURTMETRATGE

Dóna forma-color-pau al teu diàleg

de Ruben Hengesback

Reflexió:

- La PAU, és quelcom que depèn només dels que manen?
- Podem fer-hi alguna cosa nosaltres?

Altres curtmetratges:

Un món just i lliure

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

La guerra

La guerra suposa una excepció en la legislació ordinària segons el dret internacional; per això matar en combat no es considera homicidis. En canvi, hi ha grups defensors del pacifisme que creuen que la guerra és un estat que per definició atempta contra el dret a la vida i que no es poden fer excepcions en aquest dret que sustenta tots els altres. Per tant afirmen que ningú no pot veure's obligat a acceptar una ordre que suposi posar fi a la vida d'un altre, encara que sigui considerat enemic.

La despesa militar al món és de 767.000 milions de dòlars:

- 125.000 milions de la xifra anterior corresponen a països del Tercer Món. Els ingressos de la meitat de la població mundial equivalen a la xifra de 767.000 milions.
- En aquest mateix període l'ONU publicava les dades següents: Uns 192 milions d'infants estan desnodrits.
- Més de 2 milions d'infants moren per malalties que s'encomanen que es podrien prevenir.
- Uns 80 milions d'infants no van a l'escola primària. Més de 900 milions de persones no han après a llegir ni a escriure. 1.000 milions de persones estan desproveïdes d'assistència mèdica. S'estima que uns 1.300 milions de persones fan servir aigua no apta per al consum.

Reflexió:

- Creus que aquesta situació no pot millorar?
- És impossible pensar en un món sense guerres?
- De qui és responsabilitat obtenir la pau?
- Què podem fer nosaltres per crear una cultura de pau?
- Buscar on són els conflictes bèl·lics que hi ha ara mateix al món.

FER

Individualment o en petits grups idear una imatge simbòlica sobre la necessitat de l'acompliment dels Drets humans. Es pot usar qualsevol tècnica i en acabar en farem una valoració col·lectiva.

DIES INTERNACIONALS

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-
NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la
generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Setembre 21 Dia internacional de la pau

Maig 29 Dia internacional del personal de pau de les Nacions Unides